

PRIZADEVANJA ZA ODPRAVO FAŠIZMA V ITALIJI

REŽIM ČRNE SRAJCE NI USPEL Z NASILSTVI PROTI OPOZICIJI

Nad tisoč aretiranih. — Razne skupine za odpravo Mussolinijeve diktature. — Ekonomska kriza v Italiji

Kakor sovjetska vlada, na glasu tudi Mussolinijeva, da ji glavni cilj ekonomska rekonstrukcija ter mentalna prenovitev prebivalstva. Razlika pa je v tem, da program ruske gospodarske obnove sloni na načelu socializacije, italijanski pa na privatni svojini. Zato je Rusiji lažje pridobiti mase za svoje načrte, kakor pa Mussoliniju, kajti ekonomska taktika slednjega se prav malo opira na idealizem.

Fašistični režim v Italiji je letos veliko izgubil na svoji tekočinski popularnosti, kar je posledica raznih vzrokov. Prvi je gospodarska kriza. Italija je z njo zelo tepena. Pošiljanje dolarjev iz Amerike od italijanskih izseljencev se manjša. Italijani v južnoameriških republikah komaj da izhajajo in ne morejo dosti pomagati domovini. Ljudstvo v Italiji se je polagoma začelo nasiehati fašističnih fraz in obljub ter želi jesti kaj bolj realnega. Militaristični duh, ki ga kapitalistična vlada skrbno goji, je še vedno močan toda bo začel med mladino in v armadi ginevati, če Mussolini ne zaplete Italijo v vojno. To bi on že brzkone storil, če bi bil količnik sigurne zmage, namreč takoga rezultata, ki bi pomenil za Italijo veliko materijelno pridobitev.

V zunanji politiki hoče biti Italija vodnica v svetovni vojni poraženih držav, kot Nemčije, Avstrije, Madžarske, Bolgarije in razen teh Albanije, Grčije in Turčije. Poskuša tudi, da pritegne v ta krog za spoznavno sodelovanje sovjetsko Rusijo. Glavna zahteva Italije je in prvoimenovanih je revizija takozvanih mirovnih pogodb in razdelitev teritorijev po njihovem planu. Italija hoče kolonije in druge koncesije, premagane države žele nazaj kraje, ki so bili preje njihovi. Dozdaj Mussolini še ni mogel napraviti močne kombinacije, ki bi bila v starju uspešno klubovati Franciji ter njenemu bloku. Poraz fašistov v Avstriji je vplival na njegov prestiž neugodno. Italijanska vlada računa na zvezo z Nemčijo, toda sedanja vlada je hladna napram italijanskim ovturam.

Vse te okoliščine so Mussoliniji vladni večinoma neugodni, kar ima za posledico, da je ljudstvo v Italiji toliko bolj nejevoljno za propagando proti fašizmu, ki je seveda tajna, "podzemna", toda v zvezi temu močnejša.

V prejšnjih šestih tednih je bilo v Italiji aretiranih okrog tisoč oseb, ki so bile od tajnih agentov fašistične policije obdolžene revolucionarnih aktivnosti za strmolavljenje fašizma. Večinoma so bili izpuščeni, ker jim krivde niso mogli dokazati. Ampak že to, da jih tako brez vzroka zapirajo, pokazuje nervoznost vlade.

Fašizmu v prilog je, da opozicija, ki ga hoče vreči s sedla, ni enotna med seboj. Najjačja skupina v nji so italijanski socialisti, ki imajo svoj glavni stan v Parizu in postojanke ob meji Italije ter v Švici in Zed. državah. S pomočjo raznih zvez in zaupnikov pošiljajo v Italijo letake, ki jih dele tajno. Kakor da bi padli iz zraka, se pojavljajo na gotovih mestih letaki, ki pojasnjujejo ljudstvu resničen položaj v Italiji. Druga skupina, ki sodeluje s socialisti v ljudski zvezi za osvoboditev Italije izpod diktature, so liberalci, katere zatira posebno cerkev z odobrenjem in s pomočjo fašističnih oblasti. Tudi komunisti so aktivni, toda še ne pridejo dosti v upoštevanje. Fašistična oblast proglasi marsikoga, ki ga aretirajo, za komunisto, da si pripada v resnici prvi ali drugi prej imenovani skupini. Ker sta Italija in sovjetska Rusija v prijateljskih odnosih, se tretja internacionalna kot taka ogiba Italije. V svojih proglaših jo sicer obsoja, toda aktivna v nji ni. Poleg teh deluje proti fašizmu tudi ena katoliška skupina, ki pa je slabo organizirana in nima odobrenje vatikana. Sveta stolica, kar znači cerkev v Italiji, je v prijateljskem razmerju s fašisti.

Naravno, da so proti Mussoliniji vladni tudi Jugoslovani ter Nemci v okupiranem ozemlju. Dne 2. dec. so iz Rima poročali o novem političnem umoru, ki se je dogodil na meji. Ubit je bil iz zasede en italijanski orožnik, in oblast je naprtla krivdo Slovincem. V preteklih desetih dneh je policija aretirala mnogo prominentnih liberalcev in bivših socialističnih voditeljev, ki so še v Italiji. Celo ameriški državljani niso več varni pred policijskimi zasledovanji ter persekucijami. Opozicija v Italiji ni izključeno, da se že v dogledni dobi razvije v požar, ki bo pomel z Mussolinijevim fašizmom.

Največja država na svetu je Kitajska. Po približnem štetju prebivalstva, ki ga je izvedel notranji minister, ima Kitajska danes že 500 milijonov prebivalcev, čeprav je imela vojne in vsako leto pomrje mnogo ljudi od glada.

MLADINA NA DUNAJU PROTI FAŠIZMU

Mladina na Dunaju je organizirana v socialistični mladinski ligi v tolikem številu kakor po odstotkih v nobenem drugem velikem mestu ali deželi. Ta slika prikazuje manifestacijo dunajske socialistične mladine z rdečimi zastavami na obletnico strmolavljenja monarhije ter postanka republike, ki je bila proglašena 12. novembra 1918. Pri letošnjih volitvah v državni zbor dne 9. nov. so avstrijski fašisti mislili polastiti se večine v zbornici — vlado so po zaslugi klerikalcev že dobili, in proglasili diktaturo, ki naj bi s časoma pripomogla priti Habsburžanom nazaj na prestol. V načrtih so se zmotili. Socialistična stranka je prišla iz volilnega boja kljub silnemu pritisku vlade in reakcije kot najjačja. Preje je imela klerikalna stranka prvo mesto.

Hooverjeva poslanica kongresu je spis opravičb in tolažil

Priznava samo dva in pol milijona brezposelnih. — "V prejšnjih 12 mesecih je tudi ta dežela zaeno z drugimi prizadeta in trpi vsled svetovne depresije," pravi predsednik. Glavni vzrok po njegovem mnenju je nadprodukcija

Ne le ameriška javnost, nego tudi v inozemstvu, je nestrpno pričakovala Hooverjevo poslanico, ki je bila prečтана 2. dec. ob sklicanju jesenskega zasedanja obeh kongresnih zbornic. Spis je skrbno sestavljen, ki analizira, tolmači in izvaja zaključke, seveda na papirju. Po krahu na newyorški borzi pred dobrim letom je Hoover skupno s kapitalističnim časopisjem zatrjeval, da ni ameriška prosperiteta v nobeni nevarnosti, kajti krah delnic ne pomeni polom industrije.

V poslanici dne 2. dec. to leto pravi isti Hoover, da imamo v Zed. državah dvanajst mesecev depresije, in potem tolaži ameriško ljudstvo z ugotovitvijo, da so zdaj slabi časi v vseh deželah, ker pa so Zed. države bogate, ker je tukajšnje ljudstvo pridno itd., bo kmalu bolje.

Omenja tudi brezposelnost. Po njegovem imamo samo dva in pol milijona brezposelnih, kajti toliko so jih našli šteti cenzus biroja aprila to leto. Ta nato tolaži, da je dva milijona in pol malo v primeri z nezaposlenimi v Nemčiji, Angliji itd. Vsekakor pa ni mogel tako na kratko preko tega problema, pa je priporočil kongresu, da naj določi kakih sto petnajst milijonov za javne gradnje, kot stavbe, ceste, kanale itd. To bo po njegovem mnenju zadostovalo do tedaj, ko bodo imele denar za javne naprave pripravljene posamezne države, okraji in občine, pa tudi

di zvezna vlada nadaljne vsote, ki so v ta namen določene v proračunih. Teh \$115,000,000 naj bi bilo le kot nekaka nujna pomoč.

Za glavni vzrok svetovne gospodarske krize dolži Hoover v svoji poslanici nadprodukcijo. Blaga je preveč, živil je preveč, vsega preveč.

Kdor ima zdravo pamet, naj zdaj logično sklepa: Ker je na svetu vsega preveč, je milijone in milijone ljudi poganih v bedo! Ni treba, da je človek bogata kako razumen, da lahko spozna blaznost uredbe, v kateri je vsega na ostajaje, ko je žita toliko v skladiščih da ne vedo kam z njim, pa v zvezi temu strada milijone ljudi in tisočih polagoma umirajo od glada.

Hoover pa čisto enostavno konstatira, krizo imamo, ker je blaga preveč, pa ga je treba najprvo kupiti, da se tovarne znova odpro, oziroma pomnože obrat.

"Treba je pomniti," pravi Hoover, "da smo imeli take krize mnogokrat prej, da so le začasen pojav, in da smo jih vselej zadovoljivo rešili, in pa, da je naša dežela danes bogatejša in mogočnejša kot kdaj poprej v zgodovini."

Dobro, toda kaj to koristi milijonom, ki so brez zaslužka in v pomanjkanju? Kaj jim pomaga, ako žive v deželi, ki je danes bogatejša in mogočnejša kot kdaj poprej, če pa nimajo s čim kupiti kruha, otrokom obleke in zdravila v slučajih bolezni? Kaj koristijo brezposelnim delavcem mi-

lijarde, ki jih imata Rockefellerja, Ford, Mellon, Morgan, Raskob itd.? Tudi Hoover je milijonar, še celo njegov prejšnji "delavski" tajnik Davis je milijonar, in poslanci ter senatorji, katerim je govoril, so večinoma premožni ljudje, pa se jim ne mudi s pomožnimi akcijami za brezposelne. Kaj bi se brigali, ko pa jih Hoover zagotavlja, da smo imeli depresije že dostikrat prej, pa so se vselej zadovoljivo končale.

Se nekaj drugega je v Hooverjevi poslanici, kar je novost večini delavcev. Hvali se, da je izposloval od delodajalcev zagotovilo, da ne bodo znižali plač, od unijskih voditeljev pa obljubo, da unije ne bodo zahtevali večjih. Z zadovoljstvom konstatira, da so oboji držali besedo. Res da so bile plače tu in tam znižane, ampak v splošnem so ostale na prejšnji višini.

Ako predsednik Hoover res verjame, kar je napisal, tedaj so ga znali kapitalisti dobro potegniti z "delavskim" tajnikom po vrhu, ki je bil novembra to leto kandidat mogočnih kapitalističnih interesov za zveznega senatorja v Pennsylvaniji.

Hooverjeva poslanica ima tolažilne besede tudi za farmarje. Pripoveduje jim, da je pšenica v tej deželi dražja, kakor pa v Kanadi ali v Evropi. Pozabil je na dejstvo, da tisto razliko ne spravijo farmarji, nego prekupci ter borzjani, ki špekulirajo z vsako stvarjo, ki jim nese profit, pa četudi pri-

ŠEST TISOC POSTAV SPREJETIH V DVEH LETIH NA KITAJSKEM

Na Kitajskem traja že več let civilna vojna, in če sodimo po številu ubitih, po vseh uničenju, razdejanjih, ropih itd., sploh ni nobenih postav v nekdanjem nebeškem cesarstvu. Toda od kar je Kitajska republika in so najjačja vlada v nji nacionalisti, so v svoji zbornici tekotom prošlih dveh let sprejeli nič manj kot šest tisoč postav. Najbrž jih sprejemajo iz istega razloga kakor v Zedinjenih državah — namreč zato, da jih ljudje kršijo in da imajo političarji priliko kolektivirati graft.

Amerika zapira mejo skemu blagu

Slepi ameriški državniki so se lotili pred meseci Rusije, češ, da se je vrgla na ameriški trg s svojim žitom v namenu, da runira ameriške farmarje. Bilo je potem dokazano, da se je oficelni Washington z džingotkim časopisjem vred po neumnem vzrujal, toda namesto da se bi spametoval, je nadaljeval z napakami. Prepovedal je uvoz ruskega pulpa z izgovorom, da so gozdni delavci v Rusiji jetniki, takih izdelkov pa se v Zed. državah po zakonu ne sme prodajati. Nadalje je prepovedal uvoz raznih mesnin iz Rusije, češ, da se ne ve, ako so dobro preiskane v Rusiji in če ni nevarnosti, da bi prišle z njim tudi kake bolezni. Izdana je nadalje odredba, da se ne sme uvažati v to deželo nobenih produktov, ki jih izdelajo prisilni delavci. Eni smatrajo, da so v Rusiji vsi delavci prisilni, poleg tega pa je v raznih taboriščih še mnogo tisoč političnih jetnikov, ki so vpslojeni v tovarnah, na kmetijah itd., in pridejo po ameriški odredbi pod definicijo "prisilnih delavcev".

V tej deželi seveda ni "prisilnih delavcev". Vsakdo "lahko" dela "kjer hoče" in pusti delo "kadar hoče". Izgleda, da ameriške državne ni prav nič sram pred blamažami, vrhuga pa delajo še neumnosti, ki so kvane interesom dežele.

Billy Doak novi delavski tajnik

Namesto odstopnega delavskega tajnika Davisa je bil imenovan Billy Doak, član bratovščine železničarjev. Pred to službo je bil urednik glasila svoje unije.

pravi v bedo milijone farmarjev in industrialnih delavcev

Z ozirom na zunanjo politiko je Hoover omenil le sporazum za omejitev oboroževanja na morju, sklenjen med to deželo, Anglijo in Japonsko, ter mednarodno razsodišče. Drugih prečih problemov se ni dotaknil.

Zdaj smo lahko potolaženi, kajti krize smo že dostikrat imeli, pa so prešle, in tudi zdaj naj malo počakamo, saj smo vendar državljani republike, ki je močnejša in bogatejša kot kdaj poprej.

Pojdi in kupi si kaj s to tolažbo, ako moreš.

PO OBRAVNAVI V MOSKVI PROTI SABOTAŽNIKOM

Smrtne obsodbe spremenjene v zaporne kazni. Kontrarevolucionarno gibanje v Rusiji doživelo velik udarec.

Sodni proces v Moskvi, ki je vzbujal svetovno pozornost, je bil končan v napetem pričakovanju vseh prebivalcev v Rusiji, ki se zanimajo za razvoj svoje dežele in sledilo mu je z vsoto pozornostjo tudi časopisje v drugih deželah po svetu.

Obravnava je sodno dognala, da obstoja v sovjetski Uniji tajna stranka z imenom "Industrialna stranka", katero so tvorili predvsem inženirji in sploh ljudje, ki imajo ali so imeli odgovorne pozicije v industriji, sovjetski trgovini, v nakupovalnih komisijah itd. Njen cilj je bil, strmolaviti sovjetski režim, katerega načeljujejo delavski politiki, ter ga nadomestiti z vlado tehnikov. Za ta svoj namen je iskala zveze z inozemstvom in prišlo je že tako daleč, da je bilo par francoskih državnikov pripravljanih zapletiti svojo deželo, predvsem pa Poljsko in Rumunijo v vojno s sovjetsko Rusijo, istočasno pa bi industrialna stranka oslabil Rusijo od znotraj, kar bi povzročilo revolucijo in padec sovjetov.

Ker se tako enostavno vlade, ki imajo količjak trdnosti, ne strmolavljajo, je bila "Industrialna stranka" fiasko, njenih pet glavnih voditeljev pa je bilo dne 7. dec. obsojenih v Moskvi na smrt in trije na desetletne zaporne kazni. Okrog dva tisoč drugih šele pride pred sodni tribunal zdaj ko je sodišče z dolгим procesom dognalo krivdo voditeljev.

Vsi obtoženci so krivdo priznali, vsi so se prestopka kesali, in vsi so obljubili delati za prosep sovjetske Unije, ako jim sodišče ne vzame življenja. Pa ga jim je vzele, toda sovjetski centralni eksekutivni odbor je kazen vsem petim spremenil v desetletno ječo, ostalim trem pa z desetletno na osemletno.

Mother Jones pokopana

V ponedeljek 8. dec. so položili v grob na rudarskem pokopališču Mount Olive, blizu Virdna v Illinoisu sto let staro "Mother" Jones. Hotela je poslednji počitek poleg rudarjev, ki so bili ubiti v borbi za izboljšanje življenjskih razmer in za anijo leta 1898 v Virdnu.

"Mati" Jones, kakor je bila znana med rudarji, je bila tedaj na njihovi strani ter se borila z njimi proti kompanijam, milici in oblasti. Sedeset let je bila z njimi v boju proti izkoriščevalcem. Dajala jim je poguma kakor noben agitator. Zdaj je dokončala. Pokopali so jo slovesno, cerkveno in vsi so jo hvalili. V življenju, ko je bila njena vitalnost največja, jo je obsojal marsikak duhovnik in marsikak konservativni unijski odbornik, ki se jo zdaj s poštovanjem spominjajo.

FARME V ZED. DRŽAVAH.

V Zed. državah je bilo aprila to leto 6,297,877 farm, ali 150,466 manj kot pred desetimi leti.

Naročite si
AMERIŠKI
DRUŽINSKI
KOLEDAR
letnik 1931
Stane \$1

Glasovi iz naše ga Gibanja

Naši mladi bodo debatirali

Parkhill, Pa. — Mladi člani in članice mladinskega odseka kluba št. 5 JSZ, so sklenili prirediti debato o brezposelnosti, ki nas pesti vse mlade tako kot starejše delavce. Ker kaj podobnega še nismo imeli prilike slišati v našem okolju, je gojiti upanje, da se bodo naši ljudje odzvali polnošečevno.

Debata se bo vršila 6. januarja 1931 ob osmi uri zvečer v Sloven-akem domu na Franklinu. Vstopni- na bo prosta in komur se ne bo mu- dilo zgodaj domov, se bo lahko malo pozabaval, ker bomo že kako dobili kaj kak meh in seveda tudi dobrega človeka, ki bo iz meha stresal poskoč- ne komade.

Na vsa društva ozir. članstvo se apelira, da poseti podučno in zani- mavno debato, katere bo podana v ar- gleščini, po naših tu rojstih mladih ljudeh. Ponosni smo lahko, da se mladina zaveda, da je najnuj potrebno širiti zavedno delavsko misel med širše delavske mase, ki se še vedno ne zavedajo svojega revnega stališča v današnji "visoki" civilizaciji. Za mladino se danes vae podi, milikari- zem, cerkev, fašizem, politične maši- ne starih strank, ki so zveste dekle izkoriščevalce delavstva in razne druge skupine.

Mi delavci tudi ne smemo držati rok križem in pustiti, da se z našo mladino okoristijo naši zadržali! Za- intenziviramo mladi življenj za našo pravično stvar — za izboljšanje de- lavskega življenjskega standarda — in potem pomagamo po svoji moči, da z družinami in posamezniki na cilj. Koliko zdravih in pridnih mladičev in deklet živi danes bedno življenje, kar ni dela ne jela zanje — tem je, čas povedati kje je rešilni čoln, da se enkrat za vselej rešijo iz najnižjih oddelkov na zunaj blesteče se barke kapitalističnega sistema, katere se, četudi še ne preveč očitno, potaplja v svojem lastnem morju korumpira- nosti in laži...

Pokazimo zavedni naši mladini, da smo veseli njenega prihoda v naše vrste. Napolnimo dvorano 6. jan., ker je to edina in najboljša pomoč, ki bo od strani mladine vzeta radost- no na znanje.

Naj bo končno omenjeno še to, da bo podano poleg debate tudi kratko predavanje v slovenskem jeziku (ka- joč se v glavnem delavskega gibanja med ženstvom in mladino).

Enkrat pred koncem zime bomo skušali prirediti literaren večer. Raz- motirali bomo o delavski literaturi in o njeni misli, ki jo vrši med nami delavci. Znanje je naše najučinko- vitejše orodje v boju za naše pravo. Stari ljudje radi rabijo reči: "Dokler kruha, do takrat uka"; zdaj bi bilo potrebno rek predrugačiti, da bi se glasili: Kolikor več uka, toliko več kruha, kajti čimveč bo izobrazbe med delavstvom, tem večji kos kruha nam bodo morali odrezati "gospodarji", dokler ne bo končno delavstvo dose- gilo, da si bo samo rezalo kruh, kate- rega samo ustvarja.

Borimo se skupno, učimo se skup- no, izkoriščevalci nas ne bodo učili tega, kar bi koristilo nam, ker je to proti njihovim interesom, zato se pač moramo učiti sami in si sami izvoje- vati neodvisnost, ki nas bo dvignila na višjo stopnjo duševno in telesno.

Za mladinski odsek kluba št. 5, Anna P. Krana.

Čemi ni še revolucije?

Piney Fork, O. — Leta 1919 so nam prijatelji iz levega krila zagotovo objubovali svetoven preobrat ter tudi revolucijo v Zed. državah, ki se bi imela vršiti naslednje leto (1920). Ker je ni bilo, so rekli, drugo leto bo gotovo, in če je ni bilo, Tisoče hr- vatskih delavcev npr. je l. 1920-21 verjelo, da bodo tudi Zed. države že v nekaj mesecih postale sovjetska re-

publika. Pri tem so agentje provo- katorji pod masko komunistov pridno rušili socialistične organizacije, po- magala so jim sodišča in policija ter tudi ljudska držal, ki je bila nahu- skana od časopisja — in kot posled- dica tega je postala socialistična stranka temeljito oslabiljena. V tej državi npr. se soc. stranka še zdaj ni opomogla. Z reakcionarnimi do- ločbami je naši stranki deset let po omenjenih dogodkih v Ohio skoro ne- mogoče priti na glasovnico, namreč ne z močjo, kolikor jo imajo sedaj. Ali je to v korist delavstvu? Ali smo revolucijo kaj približali s tem, da so komunisti, oblast in agentje provo- katorji ponekod oslabilili in drugod docela zrušili ameriško socialistič- no stranko, da se danes dviga na- vzgor le z velikim trudom in s po- močjo sodrugov, kakere diči največja vztrajnost? Prijatelji, danes vidite, kakor prav bi vam prišla močna so- cialistična stranka. Ali so komuni- sti postali lažji, potem ko je sociali- stična stranka izgubila stotine svojih postojank in tisoče članov? Prav ni! Glasov dobe v splošnem prav malo, in l. 1928 jih niso dobili šir- no Zed. držav niti petdeset tisoč. Res, da listi mnogo pišejo o njih, toda v svoje posebne namene. Komunisti ni pridobilo novih članov. Ali je bi- lo torej vredno, da so se borili toliko proti soc. stranki, namesto v prvi vrsti proti kapitalizmu?

Vpili so o diktaturi proletariata, kakor da se ta preobrat izvrši ko- nesvarno kot pri kakem društvu vo- litiv novega odbora.

Rekli so: Kaj bi se brigali za večje plače in take malomeščanske refo- rme, ki le utrjujejo sedanj sistem. Rajše pomagajmo ka slabšanje razmer, da bodo ljudje prej godni za revolu- cijo, potem šele bomo mi izboljšali razmere in začeli z izboljšanjem de- lavcev. Tisoči so jim verjeli, ali o preobratu in diktaturi proletariata ni ne duha ne sluha, namesto tega pa imamo diktaturo vsemogočnega do- larja.

Marsikdo je bil za revolucijo in se navduševal zanj, toda da ga ni slišal nihče drugi kot njegovi prista- ši. Ali da bi šel na fronto, da bi or- ganiziral čete in jih oborožil, to bi bi- lo prenevarje! Revolucijo so torej uganjali le na papirju. Izpostavljati se batnam ter kroglijam in ječam je res neprijetno, in dostikrat tudi po- polnoma nepotrebno, kar dobro ra- zume večina komunistov.

Socialisti smo jim prepočasni — tako so trdili pred deseti leti. Ko- liko hitreje gredo komunisti v raznih državah izven Rusije, kjer imajo svoje stranke?

Tudi na Piney Fork je prišla ko- munistična bolezen v socialistični klub, ki je odzvala par članov. Re- kli so, da soc. stranka ne dela za re- volucijo, bili so nahuškani od člove- ka, ki ni v svojem delovanju pokazal še nič drugega kakor ambicijo, da se kam urine, kar bi ga rešilo ne- prijetnega dela v majni.

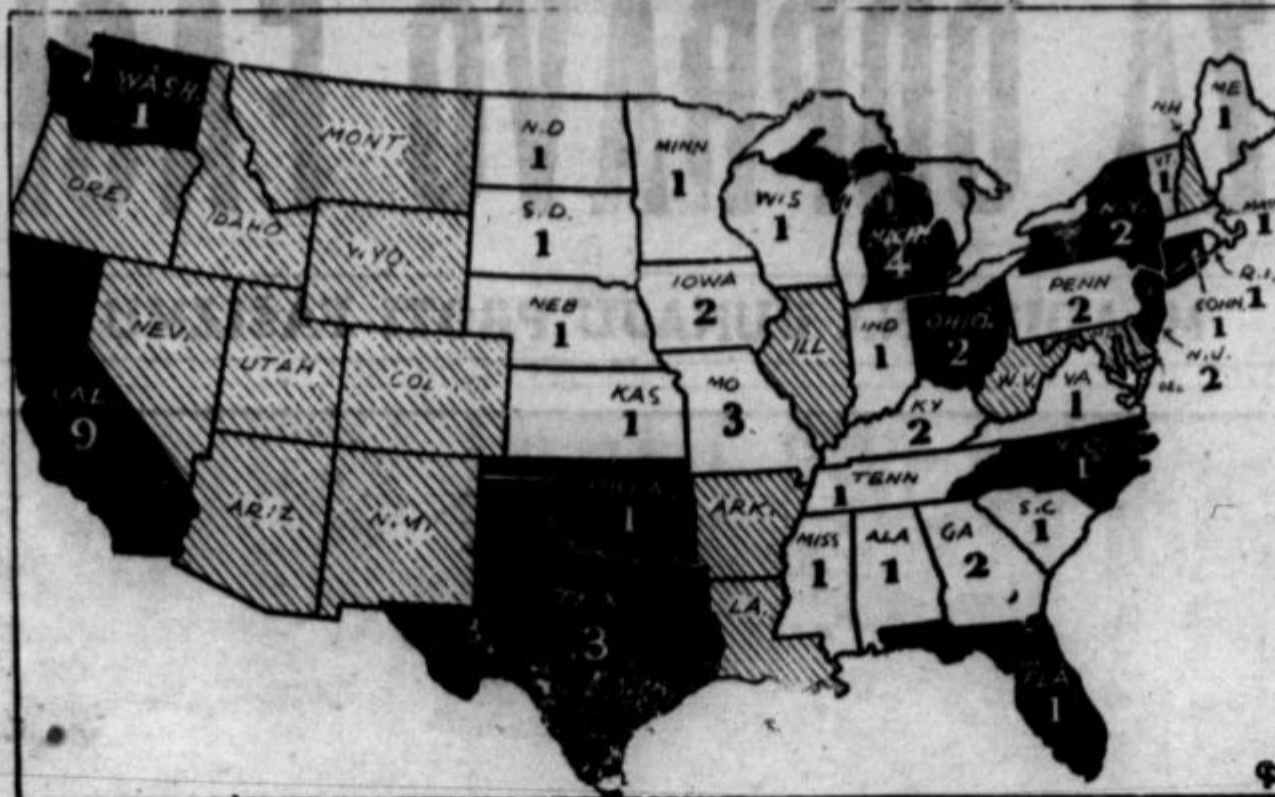
Socialistične stranke niso brez na- pak, toda so zleč temu delavski stranke, ki si prizadevajo izvojevati ljudstvu čimveč ugodnosti in pravice. Bore se proti militarizmu in ugalja- je pa s svojimi konstruktivnimi me- todami v sistem v katerem bodo dani vsi pogoji za razvoj resnične družbe narodov. Kar delavstvo potrebuje najbolj, je toliko izobrazbe, da bo sposoben delati v socialističnem gi- banju. Zato se socialisti zelo trudijo napraviti iz proletarcev razumna bitja za organizirano delo.

Nekje v bibliji je zapisano, da je veliko poklicanih, a le malo izvo- ljenih. Nanaša se to na posmrtni raj.

Socialistično gibanje kliče vse, ki so delavci, da si sgrade skupen raj na tem svetu. Vsi, ki hočejo biti izvoje- ni za socializem so poklicani, da se store, in klicali bomo toliko časa, da cilj dosežemo. Pravilje pa si mi za priporočamo, ker vemo, da je treba za zmage močnih organizacij in bo- rbe, ne samo navdušenih besed.

Nace Ziemberger.

NOVA RAZPODELBA KONGRESNIH OKRAJEV

Po vsakem ljudskem štetju v Zed. državah se m. m. kakor določa postava, razdeliti kongresne distrikte na podlagi novega števila prebivalcev. Dolgo časa so z naraščanjem ljudstva večali tudi število poslancev v nižji zbornici. Pred leti pa je kongres zaključil, da število poslancev ostane vedno enako, mandate pa se po vsakem ljudskem štetju porazdeli po novem količniku. Ako pride npr. na vsakih 100,000 prebivalcev en kongresnik, jih dobi vsaka država sorazmerno. Po novem ljudskem štetju jih bo vsak državi dodeljen en ali več poslancev. Po vsakem ljudskem štetju v Zed. državah se m. m. kakor določa postava, razdeliti kongresne distrikte na podlagi novega števila prebivalcev. Dolgo časa so z naraščanjem ljudstva večali tudi število poslancev v nižji zbornici. Pred leti pa je kongres zaključil, da število poslancev ostane vedno enako, mandate pa se po vsakem ljudskem štetju porazdeli po novem količniku. Ako pride npr. na vsakih 100,000 prebivalcev en kongresnik, jih dobi vsaka država sorazmerno. Po novem ljudskem štetju jih bo vsak državi dodeljen en ali več poslancev. Po vsakem ljudskem štetju v Zed. državah se m. m. kakor določa postava, razdeliti kongresne distrikte na podlagi novega števila prebivalcev. Dolgo časa so z naraščanjem ljudstva večali tudi število poslancev v nižji zbornici. Pred leti pa je kongres zaključil, da število poslancev ostane vedno enako, mandate pa se po vsakem ljudskem štetju porazdeli po novem količniku. Ako pride npr. na vsakih 100,000 prebivalcev en kongresnik, jih dobi vsaka država sorazmerno. Po novem ljudskem štetju jih bo vsak državi dodeljen en ali več poslancev.

Taktika, ki škoduje na- seljencem

Diplomatični in drugi zastopniki Italije, Poljske, Litvinske in nekaj let tudi Jugoslavije zelo delujejo med priseljenci iz svojih dežel, da ustvari- jo med njimi duh podaništva drža- vi, v kateri so bili rojeni. Na svojih slavnostih razvijajo državne zastave, govore konzuli in razni plačani propa- gandisti, ki kličejo živijo svojemu kralju in predsedniku in narod v dvo- rani naj jih posnema. V HBZ imajo že dolgo ljuto afero, ker je jugoslo- vanska vlada poslala medalje ali od- likovanja za par glavnih odborikov. Stvar izrabljajo hrvaški separatisti in komunisti, povod pa sta jim dala dotična glavna odborika, ki sta do- bila "ordene" ali odlikovanja.

Dne 30. nov. se je vršila v New Yorku slavnost jugoslovanskega Soko- la. Bila je to v bistvu priredba za jugoslovanski režimski patriotizem, v moralno podporo sedanj vlad v Beo- gradu in pa za slavljenje kralja Ale- ksandra. Kraljevski sokolski savez, čigar starosta je prestolonaslednik Peterček, je poslal jugoslovanskemu "Sokolu" v New York "barjak" ali sokolski prapor. Vrhutega je kralj Aleksander poslal še posebno odliko- vanje newyorškemu "Sokolu", ki ga je na novi barjak na dan slavnosti pripel jugoslovanski konzul. Botri kraljevskega sokolskega barjaka so bili profesor Pupin, dr. Ante Bianki- ni in Frank Sakser.

Kadar človek pride na take prired- be, ne veš, ali si v New Yorku ali v Beogradu. Ni čudno, da se od ameri- ške strani vodi proti tujerodnim pro- pagandam, češ, tukaj žive, lojalnost pa prisegajo državam, iz katerih so se umaknili na lovu za kruhom!

Delavci, bodite pametni! Kralji in konzuli, ki uganjajo komedije s svojimi odlikovanji, "barjaki", me- daljami in redovi, niso prijatelji va- ših interesov. Kadar komu izrekate solidarnost, jo naklonite svojim so- trpinom v starem kmetu, ki danes še shodov ne smejo imeti, in še celo de- lavska predavanja so prepovedana. Tukaj pa se organizirajte v sociali- stični stranki, ki na svojih prireditvah

govori o ameriških razmerah in vas usposablja za boj proti krivicam V TEJ DEŽELI. Ne bodimo kraljevaški, lakajni in štafaja jugoslovanski škri- carji, ki tekmuje med seboj, kdo se bo bolj prikupil vladi v Beogradu, ne- go bodimo zavedni delavci. In to ve- lja za nas po vseh naselbinah. Kon- zuli naj praznujejo svoj "jugoslovski" četrti džulaj kadar hočejo, vi pa se rajše organizirajte, da si pribi- rite zase svobodo in razmere, v ka- terih bo delavcu garantiran dostoj- no življenje. — Delavec.

Grobokopi JPZ Sloga

Milwaukee, Wis. — Nisem član JPZS, toda ker je ta organizacija v 27. letih svojega obstanka skoz in skoz velikega pomena v tej naselbini ne samo v gospodarskem temveč tudi v političnem življenju našega naroda, me seveda zanima tudi sedanj uni- čevalni boj, ki se vrši v njenih kro- gih.

Ne bom razpravljal v podrobnosti o temu boju, ker moj namen je le, napisati par svarihih, besed ne samo članstvu temveč tudi gl. odboru.

Veliko sem tudi sam deloval v vr- stah podpornih organizacij odkar sem v tej deželi, zato imam tudi precej- šne izkušnje v tem oziru. Da pod- porna organizacija napreduje, mora imeti predvsem zdravo in trdno po- dijlo, katero tvorijo točke ustave in pravil. Toda to ni edino, kar je po- trebno za zdrav razvoj in napredek organizacije. Še ena druga stvar je, GLOBOKO ZAUPANJE ČLANSTVA, zaupanje v ORGANIZACIJO in v NJENO VODSTVO. Ako ni zaupa- nja, je napredek in zdrav razvoj ne- mogoč.

Znano mi je, da je vladalo med članstvom J. P. Z. S. skoz vsa dolga leta neomejeno zaupanje v organiza- cijo in njeno vodstvo. To je omogo- čilo, da je Sloga postala tako trdna, ter da je njena solventnost dosegla 142%, kakršne nima nobena druga jugoslovanska organizacija.

Toda vlad tega uničujočega boja, ki divja že leto, je organizacija zgri- bila to, kar jo je v prvi vrsti dvignilo do take moči in popolnosti — zaupa- nje članstva. To je bilo izpodkopano po tistih kričanjih, ki so zanečili ta uničujoči boj.

Bil sem zadnje tedne priča števil- nih pogovorov in šepetanj v krogih znancev in prijateljev, kjer sem pri- šel do tega prepričanja. Šepeta se, DA VLADA V GLAVNEM ODBORU KORUPCIJA, da je glavni odbor "PRI DENARJU KRATEK" itd. Skušal izvedeti podrobnosti, ali vsaj nekaj zanesljivejših podatkov, pa ti šepetanci takoj umolknejo kot grob in ne morejo dati odgovora.

Nisem član organizacije, kakor sem že omenil, toda to kar se dogaja je preveč nizkотно, da bi človek zamo- gel molčati. Zakaj ne pridejo ti "ljubitelji mira", naprednjaki, na- rodnjaki in romarji na avsto, za- kaj ne nastopijo, zakaj ne zahtevajo preiskave, ako imajo poštene in do- bre namene z organizacijo? To bi rad vedel.

Kakor hijene delajo. In v glavnem nadzornem odboru sedi kot predsed- nik J. Ermene, ki je bil izvoljen v deželno postavljajo. Vsi poznajo Ermenca in res je, kot je omenil

Spartak, da je bil preizkušen v dolgo- letnem boju za delavske pravice. Toda ali se ozi raziralci ne zavedajo, da baš s tem ufarajo po onemu, o katerem so pred volitvami vpili, da je "naš John"? Ali delajo nalašč tako in kopljejo grab sredi temne noči?

Meni se zdi vsa stvar sumljiva. Sloga je bila preveč socialistična za te ljudi, posebno za enega, ki je ru- varil proti vsakemu glavnemu odboru skoro od časa, ko je bila organi- zacija ustanovljena. Jezuiti so na delu; dišijo jim stotisoči v Slogini blažajni, do katerih jim zapira pot "nesposobni, diktatorski" glavni o- bor.

Toliko v dobrohotno upoštevajte članstvu in posebno glavnemu odboru, kateri se ne brani nič kaj junaško. Louis Ambrozic.

Skupna božičnica

Waukegan, Ill. — Čitališki odsek Slov. nar. doma je letos pozval vsa društva, ki zborujejo v Domu, da bi sodelovala pri božičnici, ki se jo pri- redi v razvedrilni otrokom. Odzvala so se in določila, da se ta prireditve vrši v soboto 20. decembra ob 8. zve- čer. Zbave bo mnogo za otroke in odrasle. Program bo lep in vsebuje med drugim petje, dramski prizor iz življenja delavske družine na božični večer itd. V veliki dvorani bodo po- grnjene mize, kjer bodo otroci in odrasli imeli lep zabaven družinski večer. Otroke obdaruje Miklavž. Dobro postrežbo bodo oskrbele prid- ne kuharice ter veseli točaji. Tudi tri dragocene nagrade je kupil o- bor za navzoče goste. Vstopnina je samo 25c, da se pokrije stroške. O- bor pričakuje, da bo dvorana na- polnjena in da bodo udeleženci imeli enega izmed najlepših večerov, kar jih je bilo v Waukeganu in No. Chi- cago.

Odbor družinskih društev.

Sodrugom v Oglesbyju

Oglesby, Ill. — Seja kluba št. 3 se vrši v nedeljo 21. dec. ob 7. zvečer pri sodrugu Duaku Udeležite se je polnošečevno. Razpravljali bomo o veselici, ki jo mislimo prirediti 27. dec., imeli bomo volitve odbora in pa diskusijo in sklepanje o raznih dru- gih zadevah.

Somišljenike vabimo, da pristopijo v klub na prihodnji seji. Čemu bi od- lažali, ko je boljše, da postanete čim- prej člani delavskega političnega gi- banja. Ako bi se delavstvo povzelo tako brigalo za svoje politično stran- ko, kakor se v Milwaukee in Readin- gu, pa bi v tako bogati deželi delav- stvu ne bilo treba prenašati krize. Samo v slogi je moč. — John Poha.

S severa

Ely, Minn. — Ničesar zanimivega nimam, zato ne bom porabil dosti pro- stora. Dela so v naših majnah tež- ka, plača za silo, mraza je dosti, ra- zumejo pa se med seboj tudi takole za silo. Malo kavanja seveda mora biti, drugače ne bi bili zdravi. Zda- j beremo koledarje. Ameriški družin- ski koledar je spet najpešji. Pa le- po čtivo, ki smo ga veselili. — E. E.

Vse je mogoče

Piney Fork, O. — Nekako čudno se nam zdi, da je klub št. 27 izgubil bitko na prvi instanci sodišča. Am- pak vse je mogoče za tem grešnem, korumpiranim svetu. "Zarja" je bi- la klubov pevski zbor, kar je vedel vsakdo v Clevelandu in vedeli smo drugi, ki smo se zanimali za take stvari. Kako je tedaj mogoče, da se dobi sodnik, ki tega ne upošteva, ne- go verjame razkorniški skupini ter ji meni nič tebi nič izroči imovino kluba št. 27 ter njegovega pevskega zbora.

Ali nam čorej zamerite, če si pred- stavljamo, da nekaj reke ni bilo prav? Ali ima kaj opraviči, da je sodnik republikanec, in da je voditelj ločene skupine, g. Vatro Grill, postal takozvan republikanski vodja v svo- jem wardu? Nič čudnega bi ne bilo, če je imela ločena skupina že v na- prejšnjem zagotovo, da se bo zanj dobro izšlo... Take reči se na ameriških sodiščih pogosto dogajajo, kar priča- jo razne preiskave in skandali, ki pri- najajo na dan.

Morda je sodnik velik "republi- kanski patriot", pa se mu je original- na "Zarja" zamrzela, ker je pod- okriljem socialističnega kluba?

Bilo karkoli, naša dolžnost je, da klubovi "Zarji" in klubu pomagamo moralno in gnotno.

Pred par leti je Tone Garden pisal o dekadenci v Clevelandu, oziroma pri "Ekapravnosti". Zadel je v živo. Veseli nas to, ker so se do- zdevni "delavski prijatelji" končno le pokazali s pravim obrazom.

Kar se tiče klubove "Zarje", po- slušaj kakor vedno. Ima vaje v kru- bovih prostorih in namesto odstopil- je dobila nove pevske moči. Prispe- vajo v njen obrambni sklad, da vpraša za pravično razsodbo na pri- zivnem sodišču. Star sem in težko zasluži, pa imam kljub temu pri- priavljenih par dolarjev, da se obva- rje klubova "Zarja".

Odpadniki so ji zadali rano, ki se ji bo zacelila. Sebi so dali pečat sa- mote, katerega si ne bodo mogli ni- koli izbrisati.

Nace Ziemberger.

S poseta v Clevelandu

Girard, O. — Na Zahvalni dan smo zopet imeli priliko užiti nekaj veselih uric na prireditvi originalne "Zarje", odsek kluba št. 27 JSZ. Udeležba je bila velika, vsakdo pa je priznal, da bi bila še veliko večja, ako ne bi bilo toliko snega in mraza. Iz Girarda bi jih prišlo precej z avtomobili, da jim ni naštra preprečilo mraza. Jaz sem se odpravil z vlakom.

"Zarji" čestitam na tako uspešni prireditvi. Koncert in predstava je dobro uspela. Priča temu je bil

KAMPANJA ZA RAZŠIRJENJE "PROLETARCA"

Cilj: Tri tisoč celoletnih naročnin, ki ga imajo doseči agitatorji "Pro- letarca" v letu 1930 do 31. decembra. To je "Proletarcevo" jubilejno leto. Letos bo dopolnil svoje prvo četrtoletje svojega dela na polju delavske vojske in v borbi za delavske prava.

Vse naročnine v izkazu se polietne. To je, vsaka celoletna naročnina je izkazana za dve polietni. Doštevajo se od izkaza do izkaza posameznim agi- tatorjem in skupno.

Prva vrsta števil znani naročnine, ki smo jih prejeli od agitatorjev v prešli dveh tednih, druga vrsta znani naročnine prejšnjega izkaza, in tretja pa skupno število.

Sedaj poslanih	Prejšnji izkaz	Skupaj oba izkaza
Joseph Snoy, Bridgeport O.	43	372
Chas. Pogorelec, Chicago, Ill.	6	186 1/4
Jacob Rožič, Milwaukee, Wis.	13	174 1/4
Janko Zornik, Detroit, Mich.	4	111 1/4
Frances Zakovšek, N. Chicago, Ill.	6	53 1/4
Anton Zidanšek, Farrell, Pa.	10	47
Henrik Pečarič, Krayn, Pa.	8	41
John Rak Jr., Chicago, Ill.	2	37
J. Jankovich, L. Frank, Barberton, O.	1	37
Frank Zaitz, Chicago, Ill.	2	34
Joseph Zorko, West Newton, Pa.	2	23
Joseph Lever, Cleveland, O.	1	20
Frank Kovach, Naticokee, Pa.	1 1/4	18 1/4
Anton Sular, Arma, Kans.	3	17 1/4
K. Erzenožnik, Red Lodge, Mont.	4	15
John Kosin, Girard, O.	4 1/4	12
Anton Zornik, Herminie, Pa.	1	14
Joseph Vidmar, Milwaukee, Wis.	5	9
James Dekleva, Gowanda, N. Y.	6	8
Frank Barbič, Collinwood, O.	2	11
Ilja Bubalo, Johnstown, Pa.	2	6
John Udovich, Strabane, Pa.	6	8
Max Martz, Buhl, Minn.	2	4
Frank Polanc, Pierce W. Va.	2	4
Vincent Yaksetich, McIntyre, Pa.	4	2
Leo Zevnik, La Salle, Ill.	2	4
Peter Bukovec, Box Air, Pa.	3	8
Rudolph Potochnik, Detroit, Mich.	6	6
Frank Stih, Sheboygan, Wis.	6	6
Frank Žagar, Truwin Mich.	3	1
John Zupancich, Pueblo, Colo.	2	2

Skupaj	165	1265	1430
Agitatorji v prejšnjih seznamih			1163 1/4
Skupaj polletnih naročnin			2593 1/4
Skupaj celoletnih			1296 1/4
Se manjka do kvote			1703 1/4

Kaj predstavlja vrednost knjige?

Nad petdeset slik je v Ameriškem družinskem koledarju letnik 1931. Vsebu- je lepe povesti, pesmi, opise, članke in informativno gradivo. Ima isti obseg kot prejšnja dva povečana letnika, to je, 224 STRANI. Vezan je v platno.

Ameriški družinski koledar zasluži, da ga pomagata širiti. Stane \$1 posame- zen izvod. Če kdo pravi, da je "predrag" naj ga primerja po velikosti i po vsebini k drugim podobnim knjigam, pa bo videl RAZLIKO.

Naročite ga tudi svojem v domovini. Razveselili se bodo te knjige. Naroč- nina za stari kraj s poštnino vred je \$1.12.

Iz delokroga cenetove kulture

Milwaukee, Wis. — Dve svetli zvezdi sta se srečali na polju, ki je pogojeno s slovensko ameriško narodnjako, očetno in kraljevaško kulturo, dve svetli zvezdi vam pravim, katerih simbol je flosarski kol, izrezljan v obliki pristnega ameriškega policijskega količka in zasvetilo se je v vseh tridih buticah spoznanje, da smo hodili vsa ta dolga leta po krivih potih.

Bili smo kot slepec zjavajo v puštinji, tavali smo za napačnimi ideali, sledili napačnim voditeljem, kateri niso v tridesetih letih delovanja dosegli drugega kot to, da so ustvarili nekaj podpornih, par gospodarskih organizacij in eno politično stranko, katerim pa niso znali začetati prave smeri in jim dati življenjskih sil za povoljšanje razmah.

Vidite, še le ti dve svetli zvezdi sta nas razsvetlili in nam pokazali pravo pot do kulture, kulture vam pravim, katero bo zgodovina ameriških Slovencev nekoč zaznamovala z zlatimi črkami, med katerimi se bosta najbolj svetili črki C. K. Ti dve bosta postali takorekoc simbol naše kulture, kakor sta bili nekdanj v davnih, starih dobrih časih simbol ljube stave Avstrije, ko je bila v črkah C. K., zapovedna vsa blaženost tedanjih živnih dni.

Zadnjič sem rabil črki C. K. in tudi pojasnil njih pomen, združivši oba kola, flosarskega in policijskega v enega, da je ta simbol izgledal kakor fašistični znak. To sem storil takrat zato, ker smo imeli še le eno zvezdo, kateri se je pridruževala druga, bledejša, zvezda repitica. Cene-Kopušar, prijatelj, tako sem takrat pisal, toda ko se je tam v grešnem Chicagu dvignila nova zvezda, ki je jasna in ni repitica, sem bil primoren spremeniti ime simbola naše ameriške, flosarske, narodne in očetne kulture, da se glasi sedaj Cene-Kobal. Teško mi je priznati zmot, toda oprostite.

Da bom bolj natančen: Tam v Chicagu izhaja že nekaj časa ta nova zvezda naše kulture in našega ameriškega žurnalizma, ki ima sedem bolezni, izmed katerih je pet neozdravljivih. Ta zvezda ima veliko ime, ime vam pravim, katero ima za nas velikanski pomen, posebno na tej zvezdi. Svoboda—Liberty—da veste in oče te zvezde ni mogel kak Kopernikus ali Einstein, temveč naš edini, dični Kobal, katerega je vzgo-

Priredbe klubov J. S. Z. in drugih soc. organizacij

DECEMBER.

CHICAGO, ILL. — Klub št. 20 JSZ. (srbski sodrug) priredi veselico s sporedom v soboto 13. dec. v svojem lokalnu na 2250 Clybourn Ave. Vstopnina 25c. Pričetek ob 7. zvečer.

SHEBOYGAN, WIS. — Klub št. 235 JSZ. vpisovori v nedeljo 21. dec. zvečer v Fludernikovi dvorani komedijo v treh dejanjih "Vdova Rollincka".

DETROIT, MICH. — Koncertna priredba pevskega zbora "Svoboda" odsek kluba št. 114 JSZ. v nedeljo 14. dec. v Slovenskem del. domu.

BRIDGEPORT, O. — Dramska predstava in veselica kluba št. 11 v soboto 27. dec. v društveni dvorani. Naslednji dan konferenca JSZ. istotam.

BARBERTON, O. — V soboto 27. dec. veselica in shod kluba št. 232 JSZ. v dvorani druš. "Domovina". Glavna govornica Anna P. Krasna.

BRIDGEPORT, O. — Konferenca klubov JSZ. in društev Prosvetne matice v nedeljo 28. decembra.

CHICAGO, ILL. — Silvestrova zabava kluba št. 1 v sredo 31. decembra v Lawndale Masonic Temple.

JANUAR 1931.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 25. januarja dramska predstava kluba št. 1 v dvorani ČSPS.

FEBRUAR.

CHICAGO, ILL. Varijetni program v dvorani SNPJ. v nedeljo 22. februarja. Izvaja ga mladinski odsek kluba št. 1 v angleškem jeziku s sodelovanjem drugih klubovih odsekov.

PITTSBURGH, PA. — Konferenca soc. klubov in društev Prosvetne matice v nedeljo 22. feb. v Slov. domu.

MAREC.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 22. marca dramska predstava kluba št. 1 v dvorani ČSPS.

APRIL.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 26. aprila koncert "Save" v dvorani SNPJ.

DETROIT, MICH. — Operna predstava pev. zbora "Svoboda" odsek kluba št. 114 JSZ. v nedeljo 26. aprila v Slov. del. domu.

MAJ.

CHICAGO, ILL. — Prvomajska slavnost kluba št. 1 v petek 1. maja v dvorani SNPJ.

(Tajnike klubov prosimo, da nam sporočijo datume svojih priredb, da jih uvrstimo v ta seznam.)

Pred dnevi se je zgodil na Japonskem potres, ki je povzročil mnogo ikode in vzel veliko življenj. Na sliki je ognjenik v potresni zoni na otoku Nipponu, kjer se potresne katastrofe pogosto dogajajo.

jila in dolgo časa dojila dobra mati Jednota.

In ta zvezda nam je razsvetlila naša temna pota, po katerih smo tavali tri desetletja in nam naznanila, oziroma pojasnila, da je bilo vse naše dejanje in nehanje, delo in opravilo zgrešeno. Počitniški romar je nam povedal, da je še le DVELETO CENETOV DELOVANJE PRINESLO USPEHE V NAŠI NASELBINI, da je torej to delovanje s pomočjo flosarskega kola omogočilo izvolitev prvega Slovence, namreč "našega Johna" v državno postavodajo.

Tako torej vemo, da smo trideset let zaman živeli, da nismo dosegli ničesar in da je naša Sloga postala še le sedaj 142% solventna in da je njeno zdravje postalo še le sedaj tako robustno, da ga ne potolčeta ne flosarski in tudi ne policijski kol, pa če sta prav ovika v mehki žanet očetne kulture.

Pred nekaj tedni so časopisi poročali, da živi znani slovenski humorist Rado Murnik v revščini in da mu bodo vzdali v ljubljanski ubožnici spominsko ploščo, kakor se spodobi za slovenskega literata. Žal mi je bilo takrat moža, katerega spise sem vedno z veseljem čital, toda sedaj ga nič več ne pomilujem in to iz dobrega vzroka. Zakaj se ni potrudil v pravem času spoznavati nove smeri slovenskega humorja? Naš Cene je to storil in dobil bo spomenik in tudi primerno plačo, kakor jo dobijo pri nas vsi taki, ki jo na zaslužijo.

Cene je duševna sila. Njegov šef, ki ga je predstavil janošni miga z repom, prežvekuje klobase Stautove in druge in ima tudi razne druge lepe "čednosti". In kdo je bil, ki je prvi za šefom spoznal duševne zmožnosti g. Cene, kdo vas vprašam? Bila je to čikaška zvezda pri Svobodi Inc., katere bo sedaj kot firma C. K. reševala narod v Ameriki.

Še le sedaj smo končno spoznali, da so naše ideje zastarele, da smo bili na vseh straneh našega nekdanjega delovanja le mali učenci velikega ceneta. Jaz npr. (in tako se godi mnogim, katere je ali šele bo cene pomedel z javnega pozorišča) preklanjam jazz in krulče tenoriste na radio, ljutim se nad modernimi plesi in vsem kar spada v področje najnovejše ameriške whopee kulture, jezim se nad vsem tem, kakor se jejim nad modernim ameriškim humorjem, ki se mi zdí tako prazen kot near beer, toda g. cene me je še le na-

ušil, mi je vžil, oziroma s kolom vbil v glavo, da so vse te moje ideje zastarele, posebno pa, da je zastarelo moje pojmovanje humorja.

Ali se je potem čuditi, da se vsi oni, kateri imajo novejšje, modernejšje ideje o napredku in kulturi, da se vsi ti sedaj borijo kakor junaški gladatorji za to, da ostane cenetov žurnal glasilo naše Sloga? Da, vsi so v junaškem taboru, vsi, katere je naša slavna obcet privedla do končnega spoznanja.

Pred par meseci je cene napisal med drugim izobraževalnim čtivom sledeče besede "Delavsko gibanje je lajanje v lupo" in s tem mogočnim, modernim kulturnim geslom podri vse, kar smo v tridesetih letih zagrešili, oziroma podri vse ostankke našega napačnega delovanja, pričel graditi na novo in "naš John" je bil izvoljen. Kar nismo mi mogli doseči skozi trideset let, je dosegel cene v treh mesecih.

Ali se moremo čuditi, ako sledi narod cenetu? Mi smo govorili trideset let o potrebi delavskih organizacij, o izobraževanju, o razredni zavednosti, pa nismo dosegli ničesar. Tarnali smo o slabih časih, o še slabših delavskih razmerah, o propadajoči svobodi delovnega ljudstva, "arnali smo in tarnamo še danes, toda narod nas ne posluša, ker ve, da je vse to le izmišljeno, da je to porazno, ker jemlje ljudstvo pogum in upanje v boljše bodočnost.

Cene je modernejši — on ve, da se ljudstvo rado smeji, da se rado zabava, hodi v parade in na božja pota in se navdušuje za konzule, domove, ohceti, zastave in druge take lepe reči, zato mu nudi vse to z radodarnostjo. Namesto, da bi pisal o brezposelnosti, piše o tisočih in tisočih delavcev, "kateri so šli" v Detroitu, v Chicagu, ali v Kalamazu na delo, o palačah, katere se gradi v Milwaukee, Oškošu ali Port-Washingtonu in dokazuje tako prav jasno, da nimamo slabih gospodarskih razmer, temveč da smo izostali z dela samo zato, da si odpočijemo in da se nam pravi nič slabo ne godi.

Prav nič ne zamerim onim, kateri hočejo imeti cenetov žurnal za glasilo in ceneta za urednika. Prav je! Vrag naj vzame vse one, kateri govorijo o krizi ali organizaciji — lajajmo vsi skupaj v luno in če nam bosta pri tem svetili naši novi C. K. zvezdi, bomo dosegli odrešenje.

Spartak 25c. Vsi dobrodošli!

Članstvu kluba št. 5 JSZ.

Franklin-Conemaugh, Pa. — Sodrugom in sodruginjam kluba št. 5 se naznaja da se vrši redna in letna seja v nedeljo 21. decembra v navadnih prostorih na Franklinu.

Na dnevnem redu bo reševanje raznih važnih točk kot volitev novega odbora za prihodnje leto. Poleg bo potrebno več važnih sklepov glede mladine ter kulturnega in izobraževalnega dela v splošnem. Ako hočemo da bomo napredovali je važno in potrebno da hibe odpravimo in jih nadomestimo z boljimi in bo služilo širšemu napredku.

Isto nedeljo, isti čas se bo vršila v spodnji dvorani letna seja mladinskega odseka kluba št. 5.

Na sodrugi se apelira, da kdorkoli nima že svojih odraslih otrok v mladi agilni skupini je v njegovem interesu in v interesu mladine, da jo pridobi za skupino mladih sodrugov.

Pomnimo, da brez aktivnega udeleževanja mladine v naši organizaciji ni mogoče beležiti večjih uspehov.

Čim več mladine bomo pridobili, tem lažje se nam bo boriti proti mišeriji, izkoriščanju in temni nevednosti, ki je coklja napredku.

Adolf Krasna, tajnik.

Kam na Silvestrov večer?

Chicago, Ill. — Klub št. 1 JSZ. prireja že mnogo let Silvestrovo zabavo in imel jo bo tudi letos v sredo 31. decembra v Lawndale Masonic Temple — tam kakor lani. Igral bo John Kochevarjev orkester, ki zna zadovoljiti stare in mlade, kakor ste videli na problem "Savrem" koncertu v dvorani ČSPS. Vstopnice v predprodaji so po 50c, pri blagajni 75c. Dobite jih pri članih in članicah kluba ter pevškem zboru "Sava", v uradu "Proletarca" in pri tajniku kluba Petru Berniku. Sporočite mu telefonično, Lawndale 3625, pa vam jih pošlje zaželeno število. Vsoto poravnate bodisi na veselici, na seji kluba ali pa pismeno. — P. O.

Domača zabava srbskih sodrugov

Chicago, Ill. — Klub št. 20 JSZ., ki je organizacija srbskih sodrugov, priredi v soboto 13. dec. v svojih prostorih na 2250 Clybourn Ave. domačo zabavo in spored, katerega začne izvajati ob 7. zvečer. Vstopnina Spartak 25c. Vsi dobrodošli!

KONFERENCA J. S. Z. IN FINANČNA SREDSTVA

Referat ANTONA ZORMANA na konferenci J. S. Z. 28. sept. v Sheboyganu, Wis.

Na milwaški konferenci smo sklenili, da se za to zborovanje priredi referat o vprašanju. — "Kako bi bilo mogoče v obče izboljšati delovanje Prosvetne matice v našem okrožju, in pa — kako bi se dobilo načine in vire v pomoč blagajni konferenčne organizacije".

Ker je prošli zbor JSZ. v Detroitu o prosvetni akciji temeljito razpravljali in napravili definitivne zaključke. bi bilo odveč, ako bi se o tem tudi tukaj obširno razmotrivalo. Prosvetni odsek JSZ. ima po sklepih zadnjega zbora dolžnost, da dela načrte za prosvetno akcijo, naša naloga pa je, da sledimo njegovim navodilom ter jih udeležujemo kolikor dopuščajo razmere v tej ali oni naselbini.

Smatram, da naj se današnja konferenca s ozirom na ta referat peča le s problemom sredstev. O tem smo na iniciativno tajnika razmotrivali že na prošli konferenci. Brez financ je delo onemogočeno, pa bilo kulturno ali politično.

Rešiti finančno vprašanje vsaj približno povoljno v naši okrožni organizaciji je zelo težka stvar, ki je težavnejše tudi za referanta, od katerega se pričakuje kaj pozitivnega in izvedljivih praktičnih nasvetov. V deželi pa je splošna gospodarska depresija, med našim narodom je mnogo brezposelnih in kriza je zato toliko hujša.

V prošlosti smo si za silo pomagali s priredbami v ta namen. Tam, kjer je zborovala konferenca, se je priredilo zabavo s primernim sporedom, in prebitka je bila več ali manj deležna konferenčna blagajna. Vsed razmer ta način ni več praktičen, oziroma ne donaja gmotnih uspehov. Krivo je tudi to, da se vrši nešteto priredb, ki jih imajo razna društva sebi v gmotno pomoč. V bodoče po mojem mnenju ne smemo računati dosti na vir priredb v sedežu zborovanja okrožne organizacije, vsaj ne v tolikšni meri, da bi odgovarjal potrebam našega prosvetnega in drugega dela.

Drugo, kar je treba upoštevati, je, da društva in klubi plačujejo Prosvetni matici redni donesek, ki gre v centralno blagajno. S tem vrše svoj del gmotnega sodelovanja, da more Prosvetna matica izvršiti svoje naloge v toliki meri kot jih vrši zdaj ali jih je vršila v prošlosti.

Vsak poskus pridobiti ta društva in klube, da bi razen v centralno prispevala tudi v blagajno okrožne organizacije, bi bil neuspešen, če tudi je možno, da bi nekatere organizacije bile pripravljene pomagati, ampak ta pomoč ne bi bila trajna in vsled tega negativnega značaja. Če se bi obrnili na društva in klube za tako pomoč, bi stvari Prosvetne Matice nedvomno več škodovali kakor koristili. Prikrasjan bi bil posebno centralni fond Prosvetne matice. Apel za članške prispevke na društva in klube okrožne organizacije torej ni priporočljiv.

Treba je torej najti nove načine. Mislim, da bo naša organiza-

cija koristila, ako koncentriramo svojo pozornost vprašanju, kako ji pridobiti čimveč posameznih članov, ki bi bili z malimi prispevki pripravljeni pomagati Konferenci pri izvrševanju njenega prosvetnega in drugega dela. V razpravo temu zborovanju predlagam sledeči načrt:

a) V vsaki naselbini, kjer obstoji socialistični klub in podporná društva, se naj organizira lokalni odsek Prosvetne matice, ki ga naj tvori toliko odbornikov, kolikor je organizacij v dotični naselbini včlanjenih v Prosvetni matici. Tajnika in druge uradnike si odsek izvoli iz svoje srede.

b) Lokalni odsek Prosvetne matice naj med drugim pridobiva posamezne redne člane, od katerih je upravičel pobirati redne prispevke. Minimalna članarina naj bi bila 5c in od te vsote naprej toliko kolikor je ta ali oni član pripravljen plačati. Način pobiranja članarine naj si določi vsak odsek sam po razmerah in okoliščinah v naselbini.

c) Okrožna organizacija naj izda za posameznike posebne članske karte, v katere se bi beležilo prispevke v potrdilo članu in ob enem v izkazilo njegovega včlanjenja. Lokalni odsek bi poslal prispevke vsake tri mesece tajniku okrožne Konference. Ta bi finančno poročilo, vključivši posamezne prejemke, objavljal v določenih časopisih.

d) Lokalni odseki imajo pravico prisostvovati sejam klubov JSZ. ter pravico glasovati v zadevah, ki se tičejo prosvetnega dela odnosno Prosvetno matice. Vse prireditve prosvetne akcije se morajo aranžirati spozumno z lokalnimi odseki Prosvetne matice.

Poudarjam, da naj smatra ta konferenca predloženi načrt le za nekako formulo v svrhu razprave, in pri tem lahko te predloge izpopolni, ali jih nadomesti z boljimi.

Domnevam, da če bi začeli vsi delati v smislu podanih sugestij, bi bil ta načrt izvedljiv in bi ob enem zelo pospešil delo, ki ga vrše Konferenca. Dobro razumem, da bi uspeh ne bil takoj mogoč, pač pa bi že v bližnji bodočnosti pokazal dobre rezultate.

V okrožju Konferenca, katero zastopamo, je gotovo najmanj dvajset podpornih ter kulturnih društev in klubov, ki jih tvori napredni element. Ako dobimo v teku časa od vsakega teh društev povprečno 25 posameznih članov, bi to značilo 500 rednih članov širom okrožja, ki bi plačevali vsaki najmanj 5c članarine. Taki dohodki bi bili okrožni organizaciji pri njenem delu v veliko pomoč.

Kadar dosežemo stopnjo, da bomo mogli nuditi več predavanj ter drugih kulturnih priredb pod okriljem Prosvetne matice, tedaj bomo v širši javnosti v resnici vzbudili vsesplošno zanimanje za to ustanovo in delavsko gibanje v obče. Kulturno delo bo s tem ne le pospešeno, nego tudi olajšano.

Naše geslo naj bo — "dosti rednih članov v okrožni organizaciji Prosvetne Matice!"

O Kobalovem računu

LITTLE FALLS, N. Y. — Po prečitaniu Kobalovih izdatkov s njegovim potovanjem po Ameriki na jednotine stroške človek res ne ve kaj bi mislil, posebno tisti, ki so v kaki postavki računa sami prizadeti.

Ko je bil v Little Fallsu, je spal v mojem stanovanju. Bil je tu samo eno noč. V računu ima: "Little Falls, prenočišče in napitnina \$1.50.

Rekel sem, bil je tu eno noč, spal je v mojem stanovanju, TODA PLAČAL MI NI NITI CENTA. Tudi če bi mi on hotel plačati, JAZ NE BI VZEL, kajti toliko dober član sem še vedno, da imam lahko jednotinnega odposlanca čez noč brez odškodnine.

Pri društvu "Združeni Slovenci" je res enkrat tretal. Račun 90c. Ko bi mi vedeli, da pijemo na stroške "dobre matere Jednote", bi mu rekli, fant, pij rajše še enega na nas! Naučeni smo plačevati take stroške iz svojih žepov.

Vprašanje, ki nam je zdaj ni bilo pojasnjeno, je: Kdo je bil tista sila, ali tisti vpliv, ki je pripomogel, da se je takega človeka poslalo "na agitacijo za jednoto"? Mar niso vedeli, da ni zmožen predavati o stvarih kakršne so razglašali in še manj, da bi on zbližal stare z otroci in obratno?

Drugi naj odgovorni faktorji pošljejo na pot človeka, ki bo delal v korist SNPJ., ne pa v svojo.

FRANK GREGORIN, član druš. št. 282 SNPJ.

Anna P. Krasna bo govori-la v Barbertonu

Barberton, O. — Klub št. 232 JSZ. priredi v soboto 27. decembra veselico in shod v dvorani samostojnega druš. "Domovina" na 14. cestio. Pričetek se ob 7. zvečer. Vstopnina za moške 25c, za ženske 15c. Igrala bo godba iz Akrona.

Govornica bo ANNA P. KRASNA iz Parkhilla, Pa.

To bo prvič v naši naselbini, da bomo čuli v naši naselbini socialistično govorico v slovenskem jeziku. Pridite vsi. Privredite mladino. Plesne in proste zabave po govoru dosti za vse. Imeli bomo prijeten večer.

Ošbor.

Listu v podporo

XV. izkaz.

Chicago, Ill.: Peter Bernik \$5.38; Frank Bizjak \$5; po \$1, Frank Omanen in Joseph Vucich, skupaj \$12.38. Collinwood, O.: Klub št. 49 JSZ. \$9.10; John Lokar ml. \$2, skupaj \$11.10.

Braddock, Pa.: Klub št. 16 JSZ. \$5.00.

Glencoe, O.: Nabrano na veselici \$3.13; klub št. 2 JSZ. \$1.87, skupaj \$5.00.

Barberton, O.: Po 50c Maks Kotnik, Leo Bregar in John Jankovich; po 25c, Louis Grebenack, Joseph Jerreb, John Obreza, John Pastovrh in Louis Valant, skupaj \$2.75 (poslal John Jankovich).

Trautnik, Mich.: Frank Zagar \$1.90; Louis Knaus 50c, skupaj \$2.40.

Piney Fork, O.: Nace Zlemberger \$1.00.

McIntyre, Pa.: Vincent Yaksetich 60c.

Forest City, Pa.: Vide Grm 50c.

Pierce, W. Va.: Po 25c, Andy Usnik in M. Korosec, skupaj 50c.

Strabane, Pa.: Louis Bartol 50c.

Brooklyn, Mo.: Louis Nosse 50c.

West Newton, Pa.: Joseph Zorko 50c.

Cicero, Ill.: Henry Delles 25c.

So. Fork, Pa.: Jacob Rupert 50c.

Arma, Kan.: Anton Sular 25c.

Skupaj v tem izkazu \$43.73, prej. \$43.43, skupaj \$483.16.

Knjiga ljudstva

LETNIK 1931

za ljudstvo

Ameriški družinski koledar je po vsebini in duhu posvečen zatiranim in bednim.

SODELUJTE PRI RAZPEČAVANJU TE KNJIGE.

Ima kot literarno delo prvenstvo med jugoslovanskimi koledarji. Posamezen izvod, vezan v platno, \$1. Pri večjih naročilih popust.

Bogata vsebina

Waterloo Dry Cleaning Co.

COLLINWOOD, O. Frank Trebec, lastnik

Čistimo, likamo in popravljamo moške in ženske obleke 15805 Waterloo Rd. Tel. Kenmore 1275

Anton Zornik

HERMINIE, PA. Trgovina s mešanim blagom. Peči in pralni stroji naše posebnost. Tel. Herminie 2221.

Konferenca soc. klubov in društev Prosvetne matice J. S. Z.

v nedeljo 28. decembra

ob 9. dopoldne v društveni dvorani,

BRIDGEPORT, O.

Večer prej dramska predstava in veselica kluba št. 11 v isti dvorani. Društva in klubi, v vzhodnem Ohio in W. Virginiji, pošljite zastopnike na to važno zborovanje.

PROLETAREC

List za interese delavskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtek.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

NAROČNINA za Zedinjene države in Kanado za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00. — Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Thursday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor Frank Zalta
Business Manager Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States and Canada, One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00. — Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

Address:

PROLETAREC

3439 W. 26th St., Chicago, Ill.
Telephone: Rockwell 2864.

346

VIHARNO V ITALIJI

Mussolini ni Mojzes, zato Italijanov ni mogel privedi v objubljeni deželo. Nezadovoljnost narašča. Precej je obljuboval, preveč vintil bič diktature, in zdaj mora še bolj hiteti z aretacijami, ali pa spraviti svoj režim toliko prej v nevarnost.

Z aretacijami, deportacijami in s streljanjem svojih žrtev v hrbet ne bo dosegel toliko siavjenega preporoda Italije. Italija je v gospodarski in politični krizi. V Turinu je množica brezposelnih zagledala voz kruha, ga odkolila in si ga vzela. Take vesti pridejo težko preko cenzure, ali toliko se jih vendar izve, da pokazuje resnično sliko. Dolgov ima Italija mnogo. Dasi ni ugodno situirana in ni imela težave negiede pod kakšno vlado, je dejstvo, da fasizem ni izpolnil obljub, ne upov, ki so bili stavljeni vanj. Zato zdaj toliko pobune, toliko odkrivanja zarot, toliko nervoznosti, kar ne obeta vladi črnih srajc nič dobrega.

Zlato se preizkusi v ognju

Ljudje, ki so se med vojno navduševali v Ameriki za Franc Jožefa ter sodelovali v propagandi črno-zolte monarhije pod vodstvom Zottaja in njegovih zaprtih urednikov, ki so se potem po razsulu Avstro-Ogrske v masi priurili komunističnemu valu, ki so nato drli pod zastavo Stefana Radića, so enako brezgumno šli tudi v hlev, ki ga jim je odprla propaganda generala Petra Živkovića, o katerem poročajo, da tekmuje s kraljem Aleksandrom za vrhovno oblast v Jugoslaviji.

Konzul v Chicagu, ki se je lahko pobahal v Beograd z uspehom svoje slavnosti, hvali dan pred večerom. Kdo ve, kam bo šel tisti narod predno zaide sonce? Včeraj je slovesno pokopal avstrijskega cesarja in navdušeno pozdravil novega, potem je vpil živio komunistični revoluciji, nato je čakal osvoboditve od Radića, zdaj pošilja izjave udanosti Aleksandru, jutri pa se mogoče izreče za nadvojvodo! Ottona, ako ponudi Hrvatoma "veliko Hrvatsko" in seveda, če bi imel dovolj denarja, da si najame agente, ki se prodajo za tako delo komurkoli.

NAVALISTIČNA TEKMA

Med Italijo in Francijo do 1. decembra ni prišlo do sporazuma, kolikšni naj bosta njuni vojni mornarici, zato je zdaj pot za navalistično tekmo med njima odprta. Posredoval je nekaj časa ameriški poslanik, trikrat je poskusila angleška delavska vlada, toda Italija vztraja pri zahtevi, da mora biti italijanska vojna flota toliko močna kakor francoska. Francija to zahtevno odvrca, češ, mi imamo večja prekomorska posestva in potrebujemo vsled tega večjo mornarico. Tekma med njima pa znači, da ako Francija neče, da jo Italija dohiti, mora zgraditi toliko ali pa še več vojnih ladij, kakor Italija. To je taktika, ki mora privedi v vojno, kajti breme postane pretežno, odnošaji prenapeti in niti se utrjuje. Ze londonska konferenca za omejitev oboroževanja na morju je poskušala pridobiti k sporazumu ti dve državi. Italija je zahtevala pravilo enake mere s francosko mornarico, Francija ga je odločno odklanjala, pa so potem napravile sporazum samo Anglija, Zed. države in Japonska.

Če bi imela Francija delavsko vlado, in Italija delavsko vlado, bi bilo to vprašanje zelo enostavno. Pot za dogovor bi bilo lahko najti in izvršena bi bila praktična, ne samo teoretična razorožitev.

PRISMODE V PRAKSI

Kadar berete dopis ali čujete "argument" človeka, ki pravi, da so socialisti prav taka stranka kakor republikanska in demokratična, in da bi socialisti prav tako kradli kakor republikanci ali demokratke, imate pred sabo ali prismodo, ali pa agitatorja republikanskih in demokratičnih politikarjev.

Zavarovalnice ničesar ne verjamejo brez svojega preiskovanja. Če pogori hiša, pošlje na lice mesta svojega zastopnika, da se o tej resnici že on prepriča in ugotovi, koliko znaša škoda. Blizu Montauk Pointa, L. I., se je potopil velik tovorni parnik. Slika prikazuje, kako se nad s skalovjem posejanim morjem napejali od brega do potopljene ladje na stroške zavarovalnice kabel, po njem pa spustili eksperta, da dožene, če bi se ladje ne dalo že kako spraviti v plovo, predno zavarovalnica plača odškodnino. Zavarovalna družba je bila namreč mnenja, da se bi ladjo moglo rešiti, če se izprazni z nje tovor.

Pismo preljubemu Bogu

Janez Piškur se pritožuje

V. V., Ljubljana.

To-le zgodbo sem bral v nekem praškem dnevniku, pa jo bom zdajle po svoje povedal še vam. Govori o siromašnem človeku, ki je še zaupal v boga, ni pa zaupal v diktatorja, ki sedi v Varšavi. V omenjeni zgodbi se stvar vrši v Poljski, toda prav tako bi se lahko pripetila v Italiji, Jugoslaviji ali kjerkoli, kjer imajo zelo razvit militarizem.

Takole se je zgodilo:

V zakotni vasi Zaplotnici je žigosal poštar pisma, ki so jih oddali vaščani. Med drugimi pismi zagleda pismo, ki je imelo nenavaden naslov, naslov, kakršnega poštar še nikoli ni videl na pismu. Naslov se je glasil:

"Preljubemu bogu
v
Nebesih, pošta Nebesa."

Poštar je prebiral naslov in ni vedel, kaj bi z njim. Kaj naj počne s pismom? Toda poštar je bil vesten in služben, zaupal je kot udan državljani v svojo prestolnico Varšavo (ali Rim ali Beograd ali Sofija) ter najvišje oblastnike. Zanj je bila Varšava kraj, kjer prebiva njegov bog. Tja pošlje pismo. In je pismo opremil s pečatom ter ga vrgel v vrečo.

In je pismo prišlo na glavno pošto v Varšavo (ali kako drugo prestolnico). Tudi tam so udani državni uradniki; in prebrisane in ponižne glave uradnikov so takoj uganili, ko so bili sklonjeni nad pismom s čudnim naslovom, da je njihov bog pač diktator Pilsudski (ali kak drug diktator), ki je pravkar z mečem in zaporji "zmagal" in dobil večino parlamenta na svoje vajeti. In zato so pismo, naslovljeno preljubemu bogu, poslali po slu v palačo ministrskega predsedništva, kjer ga je osebni tajnik velikega diktatorja predal svojemu hišnemu bogu — Pilsudskemu.

Njemu je to laskalo. Državlani, ki jih priganja z zapori in strojnimi kloni k ponižnosti in poslušnosti, ti državljani ga imajo za boga, za samega nebeskega boga.

In je odprl pismo. Pismo pa je bilo napisano z okorno roko, zakaj Pilsudski je jedva razbral te črke in čačke. A razbral

je vendarle. Glasilo se je pikno takole:

"Preljubi moj bog na nebesih!

Jaz, ponižni Janez Piškur, po domače Drnuljčev Janez, iz zakotne vasi Zaplotnice Tebi, moj Bog, in Te prosim, da me poslišaš. Silno težko živim, plačal sem davka že 2000 zlotov", zato ker vsake kvatre par čevljev vaščanom napravim. Pa me imajo za obrtnika in za "pridobitni krog" — pa sem ubog kakor miš, ki se v tvojih cerkvah izprehajajo in stradajo. Pa so mi spet naložili novih davkov, sosedova Mina bi rada imela nove čevlje za te maši, jaz pa nimam denarja ne za davke niti za usnje, da bi Mini čevlje vrazil. Pa sem ves ponižen vernik in ponižen državljani — in ne morem drugače, kot da se obrnem na Tebe s prošnjo, da mi pošliš 1000 zlotov. Odlušim Ti jih, ko me pokličeš v Nebesa. Če me boš napravil za angela, Ti bom po cele dneve delal veter z repetavkami, da Ti ne bo vroče, ki nosiš skrb za ves svet. Ne bo Ti žal teh tisoč zlotov, ki pomenijo Tebi toliko kot meni star avstrijski krajcar. Zato trdno upam, da mi jih pošlješ. Tudi boš s tem pridobil na ugledu pri nekaterih tukajšnjih brezvercih, ki ne verujejo v Tvojo milost. Napravil bom zate dobro reklamo.

Sem pa tudi državotvoren element in se ne upiram ne posvetni ne cerkveni gosposki. In to tudi nekaj zaleže.

Jaz, ponižni Janez Piškur, po domače Drnuljčev Janez iz zakotne vasi Zaplotnice, ki vse davke in redu plačujem, dokler mu možina to dopušta, Te prosim in sem kot vedno

Tvoj
Janez Piškur
iz Zaplotnice p. Lačenburga."

Veliki maršal Pilsudski je prebral pismo in je bil ginjen spritoče od odkritosti in zaupanja v boga. Pa je poklical tajnika ter ukazal, naj mu prinese iz državne blagajne — v katero se stekajo davki — 500 zlotov. Potem je napisal pošto nakaznico in nakazal po njej teh 500 zlotov ponižnemu Janezu Piškuru iz Zaplotnice, pošta Lačenburg, ponižnemu in državotvornemu državljanu iz zakotne hribovske vasi.

In je napisal tudi pismo na Piškurja:

"Na Vašo prošnjo, Janez Piškur, ki ste je poslali preljubemu bogu, in ki je bila ugodno rešena. Vam pošljamo z isto pošto 500 zlotov. Ostane dober državljani kot ste zdaj in pomagajte naši mili domovini v teh resnih dneh s svojim navdušenjem. Predlagal bom tudi, da se Vas odlikuje. Sicer boste morali za to plačati 100 zlotov, toda čast je vendarle čast.

*) Zlot = poljska denarna enota.

O izvoru Eskimov

Znani danski raziskovalec polarnih pokrajin dr. K. Rasmussen je predaval v kodanjskem zemljepisnem društvu o svojem bogatem raziskovalnem delu med Eskimi. Znanost je že davno ugotovila, da bivajo ti pastorki narave prav dolgo, menda že od kamenite dobe, v svoji mrzli domovini. Vendar ni vedel, njihče povedati, iz kakšnega vzroka so si poiskali tako neprijazno deželo. Po zunanosti so jih smatrali za mongole. Njih jezik je bil popolnoma osamljen. Toda Rasmussen je došel po geološkem etnografskem in arheološkem raziskovanju do presenetljivega zaključka:

Eskimi so Kelti, potomci nekdanjih Galcev, ki so se izselili na sever iz sedanje Francoske! To se je dogodilo pred mnogimi tisoč leti. Takrat so bivali predniki sedanjih Francozov po jamah, nosili medvedje kože in s kamenitimi sulicami preganjali orjaške merjase v bližini sedanje Pariza. Na Grenlandskem ugotovljeni ostanke orožja, kuhinjske posode in slikarij so popolnoma enaki onim, ki jih je zapustilo na Francoskem prvotno ljudstvo "lovcev-slikarjev". Eskimi so torej Galci. Iz katerega vzroka so zapustili domovino? Najbrž se je to zgodilo radi elementarnih naravnih nesreč tekem starejše kamenite dobe. Galski lovci so sledili umikajoči se zverjadi, dokler niso prišli v Grenlandijo. Orjaški tečajni otok je bil takrat lepa, topla dežela z bogatim živalstvom in rastlinstvom.

Na severu so ohranili Eskimi jeklene sulice in koščen nakit, kakor se najdejo na Seini. Tudi njih lobanje so popolnoma slične onim nekdanjih Galcev. Minulo je več tisočletij. Eskimi so se prilagodili novim vremenskim razmeram in postali domačini v deželi večnega snega. Na svoj izvor so pozabili. Pomešati so se morali z rdečkasto, prednjaki poznejših Laponcev in ameriških Indijancev. Ohranili so si tudi besedni zaklad teh sedaj izumrlih rodov. A Rasmussen je odkril starinsko sveto pesem, ki jo poznajo pri Eskimih le njih žreci. Bila je najsvetjša skrivnost dolge vrste pokolenj in pripisujejo sleherni njeni besedi čarovniški pomen. Eskimi sami ne razumejo besedila pesmi. Rasmussen je ugotovil, da so številni izrazi slični besedam sedanjih Bretoncev! Na ta način dobijo Francozi nove brate, ki se jim najbrž ne bodo zdeli posebnost lepi. A Eskimi imajo eno lastnost, za katero jih Francozi lahko zavajajo: so jako odporni in imajo dosti otrok ter se ni bati, da bi izumrli.

Stoletnica berlinskega muzeja

Veliki berlinski muzej je bil odprt 1. oktobra 1830. Letos je obhajal stoletnico, katere so se udeležili zastopniki muzejev iz raznih držav. Na vrhnji sliki je Schinkelovo muzejsko poslopje. Spodaj: 1. Stari muzej, ki ga je zgradil pred 100 leti Schinkel; 2. Novi muzej, Stülerjevo delo; 3. Narodna galerija, zgrajena v stilu katedralske arhitekture; 4. Pergamonov muzej, dvorana troh kril, zgrajena na sugestijo Messela in Wilhelm von Bode; 5. Muzej cesarja Friedricha, s katerim je dokončal muzejske zgradbe pod svojo vlado.

KARL MARX

Njegovo življenje in njegov nauk.

Spisal M. BEER.—Prevel C. ŠTUKELJ

(Nadaljevanje).

3. Revolucija 1848.

Komaj se je osušila tiskarska črnina "komunističnega manifesta", je izbruhnila februrna revolucija. Kikirikanje galskega petelina je hitro našlo odmev v različnih nemških mestih, dočim je v Bruslu drhal napadla in mučila demokrate. Ena teh žrtev je bil tudi Karl Marx, ki ga je pozneje belgijska vlada še izgnala. To dejstvo ga pa nikakor ni spravilo v zadrego, kjer je bil brez nadaljnega pripravljen, da se poda v Pariz, kamor ga je tudi povabila začasna vlada francoske republike s sledečim pismom

"Pariz, 1. marca 1848.

Vrli in zvesti Marx! Zemlja francoske republike je pribežališče vseh prijateljev svobode. Tiranstvo Vas je pregnalo, svobodna Francija Vam odpira svoja vrata — Vam in vsem, ki se bore za sveto stvar, za bratsko stvar vseh ljudstev! Vsak uradnik francoske vlade naj v tem smislu pojmuje svoj urad. Salut et Fraternite! Ferdinand Flocon, član začasne vlade."

V Parizu je bival do konca maja. Marx in Engels sta zbiral člane zveze komunistov, jim dajala možnost, da se vrnejo v Nemčijo in se udeležijo nemške revolucije. Sama sta odpotovala v Porenje in posrečilo se jima je, da sta dobila v svoje roke v Kölnu začetno izdajo lista. 1. junija 1848 je tam začel izhajati "Neue Rheinische Zeitung" (Novi renski list). Glavni urednik je bil samo po sebi umljivo Karl Marx, sodružniki so bili med drugimi Engels, Freiligrath, Viljem Wolff in Georg Weerth; včasih je poslal tudi Lassale svoje prispevke — uredniški štab, kakršni je redko usojen dnevniku. V tretjem zvezku Marx-Engelsove zapišne podaja Franz Mehring izveček tam izšlih člankov. Se vedno so vredni, da se jih čita, toda čas, v katerem so nastali, je bil malo primeren za ustvarjanje del trajne vrednosti; zato v njih ne smemo iskati nobenih navodil za zadržanje socialistov v bodočih revolucijah. List se je ustanovil v času, ko je že revolucija izgubljala svojo moč in ko je začela prevladovati protirevolucija. Ogorčenje in strast sta čisto vodila Marxovo pero; in včasih je bilo treba dvigniti pogum revolucionarjev s prorokovanjem in patosom. Evo nekaj primerov: Po padcu Dunaja se je tozadevni članek končal s sledečimi besedami:

"... Z zmago "rdeče republike" v Parizu bodo poslani armade iz notranosti dežele na meje in preko meja in jasno se bo izkazala resnična moč bojujočih se strank. Potem se bomo mi spominjali junija, oktobra in tudi mi bomo zaklicali: Gorje premaganim! Brez uspešni pokolji od junijskih in oktoberskih dni ... bodo prepričali ljudstva, da je le eno sredstvo za skrajšanje, poenostavljenje, koncentriranje moralnih smrtnih bolečin družbe, le eno sredstvo — revolucionarni terorizem." ("Neue Rheinische Zeitung", 6. nov. 1848.)

Ali v zadnjem članku lista, ko je 18. maja 1849 podlegel zavratnosti zapadnih divjakov: "Pri slovesu kličemo v spomin svojim bralcem besede naše prve januarske številke: revolucionarna vstaja francoskega delavskega razreda, svetovna vojna — to je vsebinska napoved leta 1849. In že stoji iz borcev vseh narodnosti sestavljena revolucionarna armada na vzhodu nasproti v ruski armadi zastopani in zvezani stari Evropi, že grozi iz Pariza rdeča republika."

Cenzura, tiskovni procesi, pojevanje revolucije in finančne težkote so pretrgale listu nit življenja po komaj enoletnem izhajanju. Marx je žrtvoval vsa denarna sredstva in vrednostne predmete — 7000 tolarjev —, da zadovolji upnike, da izplača sotrudnike in stavce. Potem je odpotoval v Pariz, kjer ni doživel zmage rdeče republike, temveč zmago kontrarevolucije. V juliju 1849 ga je francoska vlada pregnala v močvirnato ozemlje Morbihana v Bretagnu; on se je pa rajši preselil v London, kjer je ostal do konca svojega življenja.

(Dalje prihodnjič.)

ISKRENI SOCIALISTI

Ni vsakdo socialist, ki plačuje članarino socialistični stranki. Človek, ki se lahko prelevi iz socialist v republikanca ali demokrata, ni bil nikdar iskren član, in ni imel nikoli socialističnega prepričanja. Bil je v socialistični stranki bodisi ker so ga privedle vanjo okolščine, ali pa je pristopil svojevoljno s sebičnimi nameni. Kadar tak član odstopi ter postane demokrat ali republikanec, dela popolnoma v soglasju s svojo neiskrenostjo in sebičnostjo. Socialisti z izgubo takih članov niso na škodi. "Varuj me prijatelj, sovražnikov se bom že sam ubranil," je pravilo, ki ima tukaj polno veljavo.

Kaj je narobe s socialisti?

Kritiki socialistov med Slovenci v Ameriki niso še nobenkrat povedali, kaj so socialisti storili napačnega, kaj so zagrešili itd. Njihovo ravnanje le pokazuje, da v boju proti socialistom nimajo poštenih namenov.

ALEKSANDER NEVEROV:

Taškent-kruha bogato mesto

(Ruska povest iz dni velike lakote.)

Prevedel Ivan Vuk.

(Nadaljevanje.)

Prohor, kosmati mužik, je najbolj verjel v Miškovo moč. Sedel je blizu k njemu in začel pogovor.

— Ali je tvoj stric dolgo v Taškentu?

— Tretje leto.

— Ostanes tam ali se vrneš domov?

Miška pljune leno mimo Prohorjeve brade. — Bom videl. Če mi bo ugajalo, ostanem. Če mi ne bo ugajalo, odidem domov. Stric mi da pšenice zastoj, dvajset pudov. Dovolj bo do zetje.

— Ste velika družina?

Miški je ugajalo, da se mu je posrečilo, vleči muške za nos. Neizkušeni so zelo. Vsako besedo verjamejo. Popravlil si je očetovo kapo in začel pripovedovati s toplim, igrajočim glasom. Družina ni velika: mati in dva brata. Oče je služil v orta-čeki poldrugo leto. Bil je komunist. No, ubili so ga belogvardejski buržuji. Sedaj nam pošiljajo pokojnino. A ta, ki ga je posadil v vagon na oni postaji, je očetov tovariš in najvišji načelnik. Tudi on ima od njega pismo za strica v Taškentu, ki je komisar. In ta stric je pisal materi. "Daj," piše, "naj pride fant k meni. Dobro službo mu dam in kruha pošljem dovolj." Dvakrat so se lopatinski mužiki že vozili k njemu. Stric jim je dal podpisan papir, štampiljka je bila pritiskljena na njem ... pa jih ni nikdo nikjer zadrževal. Dočim nekatere pregledujejo, drugim zopet odvzamejo, so oni samo pokazali tak papir. In niso se jih upali dotakniti.

Prohor je poslušal Miškove pravljice in ga zavidal.

— Vidim, imeniten človek si! Spoprijatelj se s teboj.

— Ni krenil s očesom Miška.

— Kaj tisto! Če se vidimo v Taškentu, ti pomorem.

— Kako?

— Strica poprosim ...

Prohoro je segrela nadeja. Še blizu se pomakne k Miški in njegov glas je bil ves lakajščoč.

— Imenitno bi bilo, fant ... Sam veš, kako nam gre ... Odvzemajo!

— Kdor bo z mano, mu ne odvzamejo ... Prisedel je še en mužik. Prijetno je poslušati.

— Kaj, dečko, ne greš nič ven?

— Zakaj?

— Nekoliko bi si noge zravnal.

Miška se je nasmehnil.

— Zakaj bi jih ravnal. Saj niso železne!

Mužiki so se najedli vročega ščija in postali so veselejši. Trije so legli babam na kolena, trije so razvezali denarnice in preštevali denar. Nekdo je grmadil cele kupe nikolajevskih papirjev, drugi je v kapo nasul srebra. Tisti, ki so ležali v naročju pri babah, so zapeli. Jeropka je zbežal, da proda uro.

Ves dan so hodili po vagonih berači: babe z otročki, mužiki, bos, brez čevljev. Pobili so stran vržene ostanke, gledali v vrata vagonov z globoko vpadlimi, lačnimi očmi. Jokali so, stokali, stegovali roke. Miški je postalo hudo, ko je gledal na tuje gorje lakote. Samo, da bi se kmalu odpeljali. Dobro, če so mužiki verjeli njegovim pravljicam. A če ga vržejo iz vagona, nič za to.

Zvečer ga je sililo "na stran", vendar ne sme.

Miška je stisnil zobe, polnil pljuča z zrakom, zadrževal sapo. V črevah ga je stiskalo. Preveč se je napil vode na prejšnji postaji. Bedak. A če se bo premagal, lahko zboli.

Dolgo se je zvijal in stiskal trebuh. Prenehaval je dihati, stiskal zobe. Ne, ne moreš vzdržati. Ogledal se je. Ljudi ni mnogo. Samo dve babi sedita, obrnjeni k njemu s hrbtom. V kotu poje mužik "Bog, o Sa-baot."

Miško se je naslonil pri vratih s pleči k steni, kakor da gleda na postajo in je začel počasi opravljati svojo potrebo, tiho, da bi ne šumelo.

— Hvala bogu, izpraznjen!

21.

Po noči je nastal med mužiki hrup; vznemirjeni in s skrbjo so sukali glave in hrupeli. Prvi je pribežal kakor znorel, Jeropka.

— Strojvodja neče peljati!

Tam v zadnjem vagonu že zbirajo denar. Ako se ne javimo, bo dražje.

— Koliko treba?

— Vsak po sto rubljev.

— Ah, lopovi!

*) carski bankovci.

— Ne tako glasno, stric Ivan. Če se ne pridružimo, bo dražje.

Mužiki so v prenapolnjenem vagonu posedli v polkrogu. Tresoč se brade so dvignili naprej in bili so kakor kosmati čarodeji. Nejevoljno so odpeli gumbke zgornjih hlač in izvlekli s tresočimi rokami v spodnjih hlačah globoko skrite desetake. Dragga je mužiku kopejka!

Bankovci šume v temi, razmršene brade se dvigajo ter sujejo druga drugo.

— Ste dali vsi?

— Vsi.

— A fanti?

— No, da zbudi ga!

— Hej, rojak! Daj denar!

Miška je hotel skriti glavo v vreče, a videlo se nogo. Sune noge v vreče, je vidna glava. A mužiki so kakor kavke, brskajo z obeh strani.

— Ne slišiš, kaj?

— Daj denar!

Dolgo premišljanje ni dobro, a ne misliti tudi ne gre. Miška dvigne glavo in seže z nejevoljo v žep.

— Kdo ima škarje?

— Zakaj ti bodo?

— Pod podvliako imam denar.

— Marija, daj mu nožič!

Miška je otipal v žepu papir, ki ga je vtaknil notri na prejšnji postaji. Ko je stegnil tresoč roko, je rekel glasno:

— Kdo zbira denar? Na!

— Koliko?

— Sto.

Rešitelj je bil teman vagon.

Jeropka je Miškov papir počel med ostale bankovce, ki jih je stiskal v potni pesti, in zbežal iskat strojvodjo. A Miški se je v glavi zavrtelo od silnega razburjenja in srce je utripalo radostno.

No, kakšni ljudje! Povesti o stricu verjamejo. Vtaknil jim je papir namesto bankovca — verjamejo. Ali ima Miška takšno srečo ali pa so mužiki tako zelo neizkušeni. Čudno!

A vendar je strašno.

Jeropka se lahko povrne in poreče:

— Vržite tega zločinca iz vagona. Dal mi je navaden papir ...

Miška stisne glavo z obema rokama in misli. Smešen se mu zdi Jeropka, buzuški mužik, pa tudi strah z ostrimi kremplji mu hodi pod srajco ...

Jeropka se je vrnil in šepče mužikom:

— Urejeno! Tristo vrst brez prestanka se peljemo s to lokomotivo. Na strojvodja je dober človek. "Jaz," govori, "vas, sodrugi, hitro popeljem. Razumem in vem, v kakšnem položaju ste."

— To se pravi, da si zadel v črno?

— V sredino črnege.

— Izborni!

Tudi Miška se v temi smehlja.

— Zares, izborni!

22.

Kirgiške stepe so objele staro razmajano lokomotivo s tišino in prostorom, stisnile jo krepko in je ne puste naprej. Vrti z železnimi kolmci, dirja kakor na mestu in z ohriplim glasom prosi pomoči. Sope, se davi, izpušča gosto paro, belo kakor oblaki. Bela para se tali, črni dim, valovec iz dimnika, se meša v njo. Kolesa udarjajo, vagoni butajo.

Kirgiške stepe ne puste naprej. S tišino in prostorom drže vlaka razviti rep. Le v dolini besneče dirja naprej, maje z glavo na ovinkih, se zvija kakor kača. Davi mostičke z bežečimi kolesi, prha, sika in neprestano suje s svetlimi kolmci. Skoči na hribeček, kakor prestrašen zajec in nato zopet kakor stavec in z muko vleče za seboj dolg okoren rep.

Veselo gleda Miška široke kirgiške stepe, dim tam daleč v dolini, ogromnega velbloda, kako visoko dvigne majhno glavo. Velblod je pogledal Miškov vlak, obrnil na vse strani majhno glavo na zakrivljenem vratu in zopet skril črne zobe v bodočo travo.

Nobene vasi nikjer.

Plešasti hribečki in na njih sede stepni jastrebi.

A nebo je kakor v Lopatinu in solnce kakor v Lopatinu.

Veter zasope v odprta vrata.

Mužiki leže raztegnjeni, mirni, objeti od sitih želja. Mirno štrle njih brade, čajniki z vedri ropočajo. Nekdo izmed mužikov je ubil gnido v raztegnjenem ovratniku, drugi spet se praska po mestu, kjer je sedela bolha. Tretji potegne izpod srajce-uš, zadavi "nesrečnico" na pokrovu zabojčka in se nasmeje.

(Dalje prihodnjici.)

VŠČIPCI

Priznanje.

Nekdo s podpisom "Članica 'Naprednih Slovencev'" bere v "E." z dne 4. dec. levite Josipu Snoju, ob enem konstatira, "da 'Zarja' še obstoja in je mogočnejša kot je bila prej, ko je bila pri socialističnem klubu". Hmm, torej je bila pri soc. klubu! Sodniku ste trdili drugače, pričali in prisegali drugače. In sodnik je vam verjel, že veste zakaj ... — J. P.

Kobalovi računi

Kobal je s svojimi pristaši mnogo računl in se ušel. Računal je npr., da postane vodilna zvezda v glavnem uradu, glavni urednik jednotinih publikacij, in da je njemu dano preobraziti SNPJ. iz delavske v narodnjaško-kraljevaško-ohetno organizacijo. Tista nesrečna tura je bila tajno zamišljena in upravnemu odboru lažljivo prikazana. Namen je bil, bodočega glavnega urednika članstvu osebno predstaviti. Sreča v nesreči je bila, da je fant domišljav in plitek, pa so ga v naselbinah kaj hitro spoznali. Ampak za SNPJ. je bila to draga šola, pa tudi za tiste dobrohotne odbornike, ki so se premoja potrudili spoznati hinavščino in lepih besedah. Kobal je silno maščevalen, pa je pozneje izrazil tiste, ki trpe na enaki bolezni, da so zložili skupaj par tisočakov ter jih zabili v njegov list.

Vetni "filozofi".

Delegat, ki se je zahvalil konvenciji za poljub, je bil pristaš komunističnega "progresivnega" bloka. Bil je z obema rokama za komunistično resolucijo proti "krvavi Jugoslaviji". Zdaj ji služi ter pivoje pomaga, da se zatira delavski tisk.

"Komunisti" po vetru.

Mr. Berger je konstatiral na konvenciji SNPJ. v Waukeganu, da je Mr. Pavlič komunist, zato so "socialisti proti njemu". Zdaj ta "komunist" širi "revolucionarne" ideje s sodelovanjem na shodih in slavnostih, na katerih se kliče "živjo kralju ... — Pika.

Za hlapce rojeni.

Nekaj mest na Sicilskem je nedavno posetil minisrski predsednik diktator general Peter Živković. Na postajah ga je slovesno sprejemala duhovščina, ognjegasci in Sokoli v paradah, šolski otroci z učitelji, možje in žene ter fantje ter dekleta v narodnih nošah, in povsod po ulicah so ga množice navdušeno pozdravljale ...

Zakaj pa ...? Mar zato, ker se ljudstvu dobro godi? Ne, kajti na banketu so nekateri "predstavniki naroda" ministra prosili, da naj jim za božjo voljo zniža davke in pripomne, da se omili gorje gospodarske krize. "Za hlapce rojeni", je zavpil Ivan Cankar.

Prazne metode.

Narodne noše na jugoslovanških "slavnostih" v Ameriki, ordeni, pripenjanje medalj, "narodne ohceti" na milwaukeeških ulicah ali v čikaškem Ashland auditoriju, udanostne br-

John Metelko, O. D.

Preliščemo oči in določimo očala
6417 St. Clair Ave.,
CLEVELAND, O.

Dr. Otis M. Walter

ZDRAVNIK IN KIRURG
4002 West 26th Street,
CHICAGO, ILL.

V uradu od 1 do 6. popoldne,
v torek, četrtek in petek od
1. pop. do 8. zvečer.

Tel., LAWDALE 4872.
V FRANCES WILLARD
BOLNISNICI
od 9. do 10. dopoldan ob torkih,
četrčkih in sobotah.

zojavke "v imenu ujedinjenih Jugoslovanov" njegovemu veličanstvu kralju Aleksandru in predsedniku Hooverju, maše, procesije, skoki v republikansko stranko, tožbe proti socialističnim klubom, demokratska večina in kolomanov žegen so privlačne stvari za naivne in zaslepljene, ampak brez pomena za kulturo, poneumnjevalne in brez moči za reševanje krize. Sploh pa ti ljudje ne rešujejo krize, kajti to bi bilo "lajanje v luno", kakor pravi "Obzoro" kužek cene, čigar slika pride v grb kulture narodnih noš in narodnih ohceti.

Janez Spoznavalec.

Slovenski dopisi.

Ko je svoječasno pisal R. J. Zavertnik slovenske dopise v Prosveti, se mu je divilo tisoče čitateljev. Tako mlad je prišel v to deželo, pa tako lepo slovensko piše, so rekli. Na konvenciji v Waukeganu so spoznali, da so bili dopisi le prevedeni. Toda Richard zna vsaj čitati slovensko. Zdaj piše slovenske dopise v Prosveti cicerki James Kolar, ki je v Ameriki rojen Ceh in kot tak ne zna ne čitati ne pisati slovensko, pa v zvezi temu polemizira s slovenskimi dopisniki v svojih slovenskih dopisih. Papir je res čudna žival. Vse prenese. — RK.

Kobalova pitanja.

Kobal v svojem listu vprašuje predsednika nadzornega odbora, kako to, da Prosveta dela deficit, dasi je odgovor enostaven: Zato, ker so stroški večji kot pa dohodki. Čemu pa Kobalov list dela tolikšen deficit, dasi je ob ustanovitvi obljuboval dividende —?

Drugo pitanje je naslovil na nepravilni naslov. Vprašuje predsednika nadzornega odbora S. N. P. J., da naj pojasni, koliko je resnice na govoricah, da je jednota tekom tekočega leta zatožila samo v Kansasu svojih \$24.000. Predsednik nadzornega odbora je podal poročilo seji gl. odbora in je bilo priobčeno. V ostalem g. K. lahko ve, da predsednik nadzornega odbora tožb ne vodi, ne hodi na obravnave, ne najema in se ne posvetuje z advokatom. Če že torej hoče staviti taka pitanja, naj jih naslovi kamor spada. On ve, da tožbe pri SNPJ. vodi večinoma glavni predsednik Cankar, ki je tudi njegov pokrovitelj, bil je vsaj, pa bi mu morda on pojasnil.

Urednik zadruga inc. se zelo moti, ako misli s takimi pitanji spraviti v zagato predsednika nadzornega odbora, pač pa se lahko pripeti, da napravi kakemu svojemu intimnemu prijatelju neprijetnosti.

Tretje Kobalovo pitanje se tiče "oceanskih stroškov", češ,

ali je to izdatek jednote za izletni urad? Tudi to bi lahko vprašal svojega prijatelja, ki je član izletnega urada. Da pa bo potolažen, se lahko prepriča v zapisniku januarske in julijske seje gl. odbora, da pada nadzorni odsek točno poročilo o izletnem uradu prihodnji januarski seji. In da mu ne bo krateno spanje, ga zagotavljam, da jednota članom izletnega urada ni plačala počitnic, in da si niso čistili čevljev, klobuka in obleke, ne se kopali, in ne dajali napitnine, niti plezali po gorah na stroške SNPJ.

Sodrugom v Clevelandu.

Seis kluba št. 27 JSZ. se vrže vsak prvi petek ob 7:30 zvečer in vsako tretjo nedeljo ob 2:30 popoldne v klubovih prostorih v Slov. narodnem domu. Sodrugi, ihajajte redno na seje in pridobivajte mu novih članov, da bo mogel napraviti čim več na polju socialistične vzgoje in v borbi za naša prava.

Milwaukee Leader

Največji ameriški socialistični dnevnik.—Naročnina: \$6.00 za leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.

Naslov: 528 Juneau Ave.
MILWAUKEE, WIS.

Dr. Andrew Furlan

ZOBOZDRAVNIK
vokal Crawford and
Ogden Ave.
(Ogden Bank Bldg.)

Uradne ure: Od 9. do 12. dop.,
od 1. do 5. popoldne in od 6. do
9. zvečer. Ob sredah od 9. do
12. dop., in od 6. do 9. zvečer.
Tel. Crawford 2893.
Tel. na domu Rockwell 2816.

SLOVENCEM PRIPOROČAMO

KAVARNO
MERKUR
3551 W. 26th St.,
CHICAGO, ILL.
(V bližini urada SNPJ in
Proletarca.)
FINA KUHNJA IN
POSTREŽBA.
KARL GLASER, lastnik.

TISKOVINE

SLOVENSKA UNIJSKA TISKARNA
ATLANTIC PRtg. & PUB. CO.
2656-58 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.

Tel. Lawndale 1012

A. H. Skubic, preds. — J. F. Korecky taj.

V naši tiskarni se tiska "Proletarec".

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

JE

NARODNA TISKARNA

2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE

CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem, Poljskem,
kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku.

Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce.

Sto izvodov za dva dolarja

V agitacijske namene pošljemo sto izvodov "Proletarca" za dva dolarja. Naročite jih, kadar imate večjo sejo, veselico, shod, predstavo ali kako drugo priredbo, in jih razdelite med udeležence s priporočilom, da naj se nanj naroče. Pošljite naročilo pravočasno!

Najlepši božični dar

je v gotovini. Ako Vaši znanci in rojaki prejmejo dar v gotovini si sami lahko kupijo kar žele, ali kar najbolj potrebujejo. Darovi, ki jih prejmejo pred božičem bodo dvojne vrednosti zanje.

Naše direktne zveze z bankami v stari domovini, in naš obilni promet, nam omogočajo, da vsako pošiljatev odpremo v najkrajšem času in po najnižjih cenah.

Tisočeri naši odjemalci so najboljši dokaz, da je naša postrežba prvovrstna in solidna.

Ako nameravate napraviti božični izlet v domovino, se poslužite najboljših parnikov in iskušenih spremljevalcev. Za informacije se obrnite na

KASPAR AMERICAN STATE BANK
1900 BLUE ISLAND AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS.

Wm. B. PUTZ

Cicero's { LEADING LARGEST OLDEST } Florist

Cvetlice in venci za vse slučaje.

5134 W. 25TH ST., CINCERO, ILL.
Tel.: Cicero 69. Na domu Cicero 2143.

Royal Bakery

SLOVENSKA UNIJSKA
PEKARNA.

ANTON F. ŽAGAR,
lastnik.

1724 S. Sheridan Rd.,
No. Chicago, Ill.

Tel. 5524.

Gospodinje, zahtevajte v trgovinah kruh in naše pekarnice.

Adam Milkovič:

SUŽNJI KRV

ROMAN ČUVSTEV IN NAGONOV ČLOVEKA

Vse pravice do ponatisa in Proletarca pridržuje avtor.

(Nadaljevanje.)

Tistega dne popoldne, se je nudila rado-vednežem prilika, si ogledati znamenite igralce, ki so se pripeljali na ogled prav v notranjost cirkusa. Med njimi je bilo mnogo ar- tistov, žonglerjev, ekvilibristov, artistin in slavnih plesalk. Prišli so, da si natančno o- gledajo in preizkusijo železne naprave, ka- terih so se posluževali ob večernih predsta- vah. To so storili vselej, preden so imeli na- stopiti. Vsakdo se je pač bal za lastno živ- ljenje. Nikdo ni hotel tvegati življenja za- radi površnosti drugih. V mračni prostor je izstopil iz avtomobila tudi človek opica Bibu. Bil je po vsem telesu poraščen z dolgo dlako, le obraz je imel gol. Bibu je bil oblečen v črno obleko, na glavi mu je stal nerodno ci- linder iste barve. Hodil je neokretno, zato pa je sijajno plezal. Z rokami, ki jih je imel skrite v belih rokavicah se je z izredno spr- etnostjo oprijemal železnih drogov, jih ogle- doval, časih globoko zarenčal ali pa tanko za- piskal. Govoril je malo. Časih sta sprego- vorila par čudnih, nerazumljivih besedi s krot- lilec Venecijem, največ pa je hodil sam. Med artistinjami je bila tudi kraljica plesa Madalena. Zanj so bile spletene žice v obli- ki pajčevine; na njih je bila užila Madalena že morje slave.

Za gorami se je potapljalo solnce. Goste množice radovednih meščanov so se pomika- le k otvoritveni predstavi.

Glavni cirkuski vhod je bil nad vse veliča- sten. Ze v mraku je začaralo nad njimi na- stotine raznobarnih žarnic, ki so dobivale tok od lastne cirkuske elektrarne. Na levo in desno glavnega vhoda so bile razmeščene gar- derobe, slaščičarna in brivnica. Sredi njih je vodil nekaj metrov dolg hodnik, na katerega vsaki strani so stali lakajji v purpurnatih jo- pičih in belih hlačah. Bili so po večini Za- morci, le nekaj je bilo belokožcev med njimi.

V notranjosti sami je valovilo. Nestrpnost tisočglave množice se je stopnjevala od tre- notka do trenutka. Po programu sodeč, naj bi bila kot prva točka nastop indijskega fa- kirja. Godba, ki je igrala nepretrgoma, je bila udušena; zakaj ljudje so mahoma, kakor podivjani pričeli cepetati z nogami in divje kričati. Nu da, kaj nebi! Predstava je bila napovedana za osmo, pa so kazalci kazali že deveto! Vse kar je prav! so se jezili, ko hi- poma ugasnejo žarnice. V naslednjem tre- nutku pošlje skrit reflektor snop belih žar- kov. Še hip — in v njih sredini stoji kakor da bi pravkar vzrasel iz zemlje črno oblečen mo- škini in se prisiljeno nasmeje. Ljudje so utih- nili. Fakir je razpel roke.

"Čemu razburjenje, gospoda?" je vprašal, in njegove oči so se strašno zaiskrile. Le ne- kateri so se oglasili, da je ura devet, pa je stegnil fakir roki in nekaj trenutkov strm- el v množico.

"Gospoda," je dejal nato še vedno strmeč v ljudi, "dovolite, da vas opozorim na vašo zmoto — zakaj ura je osem, osem gospoda, izvolite se prepričati!"

Ljudje so bulili na ure, resnica — kazalci so stali na osmi številki. Fakir se je smehljaj. Tak čudež! Nastal je vršič in ploskanja ni hotelo biti konec. Pa ni bil čudež, bila je le moč hipnotize, s katero si je hipnotizer po- stavil temelj svoje zmotnosti.

Tak je bil začetek. Lo so se ljudje neko- liko pomirili, je prihajal na črnem vrancu sam ravnatelj in se poklonil občinstvu. Za njim so se vrstile točke za točko. Posebno pozor- nost je vzbudil zopet fakir. Pojavil se je v sredini, ko nihče ni opazil kedar in kako je prišel. Trenutek kasneje se je pojavil na isti način ob njem majhen deček. Ljudjem so se dvignili lasje. Fakir je bil dvignil z desnico gol meč, ga zavijtel visoko po zraku in — odsekal brez pomislanja dečku roko. Med gledalci je zajekalo. Fakir pa se še ni za- dovoljil. Ponovno je zavijtel meč in odsekal dečku nogo in potem še glavo. Nato je pre- sekal njegovo truplo na dvoje in zložil vse skupaj v zato pripravljen zaboj. Potem se je sklonil nad zaboj, prekrizal roki na svojih pr- slih in z mrtvaško bledim obrazom nerazum- ljivo mrmral. Za tem je bliskoma odskočil, se potem zagnal naprej, dvignil zaboj in ga vrgel v zrak ... zaboj je obstal v zraku. Trenutek nato se je odprl pokrov in iz zaboja je poskočil — deček zdrav in vesel ter se smehljaje poklonil občinstvu ... Ko so se lu- dje zavedli, je sedel fakir na divanu s pre- križanimi nogami in pušil cigareto. Množica se je zganila, se oddahnila, začela in divje ploskala.

Za to točko je prišla druga, tretja in še dalje — senzacija za senzacijo. Nastopali so Kitajci, Črnici, artisti, žonglerji in vsak je žel grom priznanja in slave. Krasni konji so vo- zili drug drugega, levi so se potuhnjeno pla- zili krog krotilec, opice so plesale moderne ples, ene igrale na instrumente, druge kvar- tale in popivale kakor popivajo le največji pijanci v skritih beznicah. Človek-opica Bi- bu je renčaje učil medveda plesa, se pri vsa- kem uspehu odkril gledalcem in jahajoč v divjem diru prašila metal gospodičnam, ki so sedele v ložah — poljube.

Kot zaključna točka je bil ples na žicah. Pred gledalce je priskakljala kraljica plesa Madalena. Višnjeva luč reflektorja jo je o- svetlila in tako je stala kakor bajna vila v prosojnem oblaku in se smehljala. Gromo- vit aplavz občinstva in že je pripelzala do žic. Tam se je še enkrat naklonila, potem pa kakor metulj splavala po nevidnih žicah. Nad množico je legla tišina in tudi godba ni igrala; zakaj vsak šum bi lahko pogubono- sno vplival na njeno življenje. Treba pomi- sliti, da en sam vzklík sredi tišine vzmerni človeka in evo, naj zgrabi le nekaj prstov po- grešno in smrt je v tem prijemu. Molče je bilo uprtih na tisoče oči proti stopni in tisoče prsi je v strahu pridrževalo sapo. Madalena pa je plavala po žicah, a njene misli so bile onstran njih, bile so pri nečem lepem, dalj- nem, bile so pri grobu njene matere. Kadar- koli se je povzpela Madalena na te žice, se je vedno spominjala svoje mrtve matere, ka- kor da bi verovala v njeno moč, ki bdi nad njo in jo varuje pred nesrečo, pred smrtjo.

In potem je med tisoči zagrmelo, zacepe- talo kakor vedno. Iz tisoč grl je klicalo k njej in jo slavilo. Madalena se je sladko nasmihala, a njene oči so bile motne in se ni- so nasmejale ves tisti večer. Kalne so strme- le v razposajene obraze, ker niso smele po- vedati, kolika je bolečina v njej sami; v njej, ki se smeje in klanja kakor najsrečnejši člo- vek, ki pravkar odnaša lavorjev venec iz are- ne. Glumi vesel, prikriv srce; zakaj ljudje te hočejo videti ne takšnega kakoršni si morda tisti trenutek v svoji duši, ampak takšnega kakoršni so oni sami, razigrani in pijani ve- selja.

Pa se ne da vedno skriti bolečine, in tudi Madalenine oči se niso hotele nasmejati. Člo- vek lahko ukaže, da se mu v žalosti zasmeje obraz, a očem se ukazovati ne more; zakaj še tisto kar spraviš luči v nje, še tista je močna in izdajalska. Kakor da so zrcalo duše, ki ne pozna laži, tako je v njih vse ono, kar v tistem trenutku leži skrito v človeku samem. Če hočeš spoznati človeka, ne poslušaj njego- vih besedi; poglej mu v oči in v njih boš na- šel vse, tudi ono, kar ni bilo in ne bo nikoli v njegovi besedi.

Ko je v teh trenutkih zagledala Madale- na pod seboj mrki krotilec obraz, ga je oši- nila s ponižujočim pogledom. Vanjo se je zaje- del, živeje zajedel, ostuden spomin. Ko je bila pred to predstavo stala v svoji gar- derobi, je prihrumel po stopnicah ves opraskan od svojih zverj in jo zgrabil okoli pasu.

"Madalena, nocoj te ne izpustim!" Madale- na se mu je hotela izviti, toda krotilec je bil močnejši. Zasadij je svoje koščene roke v njene grudi in hotel utrniti luč. Madalena je pričela griziti njegove ostudne roke, da se je podedila kri iz njih, a Venecij je ni izpustil.

"Ljubim te," je hropel, "strašno te ljubim ... Bodi moja, peljem te pred oltar ..."

"Proč!" se mu je iztrgala Madalena in od- skočila v kot, "nikdar in nikoli! Pohotnež!"

"Ti kača!" je siknil krotilec skozi zobe, sko- čil k njej, jo dvignil in surovo treščil ob ta- lo. V naslednjem hipu jo je zgrabil za vrat in ut- rnil luč. Tisti trenutek je planil v sobo John.

"Gospod!" je zaklical v temo, "pusti dekle, večerjo sem ti prinesel!"

Venecij se je prestrašil klica in pustil svo- jo žrtev. Potem je privlel luč, vzjel večerjo, prisilil Črnca k lofuto in ga treščil na bližnje smetišče. Tudi John ni dal glasu iz sebe. Mirno se je pobral in škilil skozi razpoko.

"Tisti čas je Madalena zbežala pri stran- skem izhodu, obstala v temnem kotu in se o- klenila križa: 'Kriste, če si v resnici moj Bog, evo ti ljudi, ki si zanje trpel ... Evo ti trplje- nja, ki ga mora prestati človek, ki hoče ži- veti pošteno, kakor si učil Ti ... Kako naj ži- vim?' Govori Kriste, če hočem živeti pošteno, me bičajo pohotni ljudje, če ustrežem njihovi krvi, me boš bičal Ti ... O Kriste, ljudi, ki si jih odrešil Ti, je zaslužila njihova kri!"

Potem je približala križ do ust in ga polju- bila. In ko so ustna še ležala na hladni ko- vini, je zažvižgal levji bič in se ovil njenega telesa.

"Hinavka!" je siknil vanjo krotilec. "Ka- kaj, maščujem se nad teboj, devica!"

Potem ji je pljunil v obraz in odšel. Sijajno uspeła premijera se je z mrzlično naglico raznesla po mestu. Ljudje so posta- jali pred izložbami, da si natančneje ogledajo razstavljene slike slavnih igralcev.

Med gručo radovednežev je stal tudi viso- kozrastel, plavalas mladenič. Njegove oči so nepremično zrle v Madalenino sliko. Koliko lepote na tej ženski! Kot študent je sicer poznal dokaj lepih meščank, a takih oči, rosnih menda od same slave, ne, takih še ni bil videl.

(Dalje prihodnjič.)

BRATSTVO V PRAKSI

Eni ljudje govore in pišejo mnogo o bratstvu, v praksi pa pišejo kopo obtožnic proti svo- jim bratom.

Dr. Tuma:

Pomen in razvoj alpinizma

Nova knjiga.

Nedavno je izšla v založbi turističnega kluba "Skala" ve- liko delo dr. Henrika Tume, ki ga poznajo naši sodruzi pred- vsem kot sodruga in socialistič- nega publicista, ki sodeluje že več desetletij v naših revijah in časopisih, nastopa na preda- vanjih in je nastopal svoj čas na shodih. Dr. Tuma je eden izmed prvih in najuglednejših inteligentov, ki so se pridružili velikemu delavskemu gibanju socializma s svojim delom in s svojimi močmi. Napisal nam je v vseh letih njegovega dela to- liko razprav in obdelal s pere- som in debatai toliko proble- mov, kakor malokateri naših voditeljev. Dr. Tuma pa odli- kuje pred in nad vsemi zmō- nost, znati se na vseh poljih znanstva, pisati eseje z vseh področij publicistike. Pisal je eseje o spolnem vprašanju, pi- sal je članke o Tolstemu, preda- val o združništvu, govoril na političnih shodih, napisal prvo brošuro o narodnostnih proble- mih Jugoslovancov pred 20. leti. A dr. Tuma je tudi prvi sloven- ski alpinist v najčistejšem poj- mu te besede.

Zdaj je alpinist Tuma izdal veliko knjigo "Pomen in razvoj alpinizma". V nji nam daje vsa svoja spoznanja, odkar je vzljubil gore in jih obiskoval in študiral. V knjigi nam oriše bistvo alpinizma in razloži nam z znanjem, kakršnega ima pri nas menda le on o alpinističnem gibanju v Evropi, kako se je alpinizem razvijal z ozirom na čas in pomen. A knjiga je še mnogo več. Je nekak uvod v knjigo, ki naj dokaže, da je prva alpiska kultura bila slo- venska. Dr. Tumovi se je pri- studiju planin in alp ter pri- studiju alpinskega življenja odkri- valo bistvo in zgodovina našega naroda. Teh dokazov je knji- ga polna. Dr. Tuma je trideset let študiral alpinske izraze v Julijskih alpah in ugotovil, da je značaj Julijskih alp docela slovenski. In ko se je ozrl po- tem preko teh mej, je opazil, da se mu tudi drugod nudi zelo podobna slika. In po svojem 50-letnem alpinističnem delu smelo trdi, da se "zagonetka pr- ve alpske kulture ne da rešiti drugače, nego iz slovenskih Alp in slovenskega jezika."

Ta smela trditev postavlja res vso zgodovino in mnenja o prvi alps- ki kulturi na glavo. In če bo dr. Tumi uspelo dokazati v no- vi knjigi, ki jo menda priprav- lja, ta svoj nauk, potem mu mo- ramo biti Slovenci hvaležni kot narod. Dr. Tuma se zaveda te važnosti, a je trdno prepričan in je pripravljen na ugovore morebitnih jezikoslovcev in zgodovinarjev, ki ne bodo ho- teli priznati Tumovim spozna- njem in dognanjem avtentič- nosti odgovarjati.

Pričujoča knjiga "Pomen in razvoj alpinizma" pa predvsem postavlja definicijo alpinizma in oriše njegov razvoj. Poglavl- ja knjige so: Razvoj alpiniz- ma — Igra, delo, sport in ples — Čuvstvo prirode in umetnost — Potovanje in turizem — Alpi- nizem — Alpinizem z individu-

alnega stališča — Alpinizem in znanstvo ter Povzetek.

Obilica gradiva in osebnost alpinista dr. Tume, ki je napi- sal že mnogo razprav s tega področja, dajeja jamstvo, da je naše alpinsko slovstvo dobilo dobro delo, ki ga je že dolgo pogrešalo in ki ga je bil pokli- can napisati z vso pravico pred- vsem dr. Tuma.

Knjiga obsega 296 strani ve- likega formata, je tiskarski le- po dovršena, priloženo ji je 12 slik iz naših alp (bakrotiaki) in so vrednosti zase. So to repro- dukcije najboljših fotografij naših alpinistov-fotografrov in učinkujejo kot umetniška dela.

Knjiga stane za Ameriko 2 dolarja, v celo platno vezana 3 dolarje. Priporočamo jo kar najbolj in najtopleje!

M. K., Ljubljana.

Konvencija stavbinskih in posojilnih društev v Freeportu

Chicago, Ill. — Dne 14-16. okt. 1930 se je vršila v Free- portu, Ill., konvencija zveze stavbinskih in posojilnih dru- štev v Illinoisu. Udeležilo se je 300 delegatov in 58 go- stov. Zastopanih je bilo 648 stavbin, in pos. društev, 279 društev pa sploh in poslalo de- legatov.

V mestu Freeport, ki ima 23.600 prebivalcev, so tri stav. in pos. društva. Eno izmed teh ima nad šest milijonov dolarjev aktive. Po narodnosti so bili delegatje na tej konvenciji po- leg. Amerikancev 31 Čehov, 39 Poljakov, trije Slovenci in eden Hrvat. Jugoslovansko stav. in pos. društvo je zastopal podpi- sani, druš. "Slovenski Dom" Frank Grill, hrvatsko Mike Sta- resinich, česko-slovaško liga stav. društev okraja Cook, v kateri je tudi naše društvo, je pa zastopal Slovenec John Zve- zich.

Kakor je razvidno iz poroči- la tajnika Zveze, so stav. in pos. društva napredovala v Illinoisu od prejšnjega leta na imovini približno \$30.000.000. Skupaj znaša \$448.423.317. V teku leta je bilo izdanih 941.459 delnic, odtegnjenih 574.898, dozorelih 6.521, tekočih delnic pa je 2.958.537. Pristo- pilo je približno 40.000 novih članov. Iz teh števil sledi, da se delavci bolj in bolj obrača- jo s svojimi prihranki v stav- binska društva, posebno od kar so se pojavili pogosti polomi bank. Sistem, po katerem in- vestirajo denar stavbinska in posojilna društva, je varen, ker izključuje vsako špekulacijo, vrhutega pa plačujejo tudi več- je obresti.

Na konvenciji se je zelo pri- poročalo delegatom, da za pro- speh svojih društev uporabljajo vse mogoče oglaševalne meto- de. Vse, kar hoče danes na svetu, uspevati, mora biti do- bro oglašano. Dokazovali so, da je zelo uspešno oglašanje v lokalnih listih, in ne le vsake tri mesece, nego čimbolj po- gosto.

Za oglašanje je posebno se- dad ugoden čas. Razen tega se lahko naglašja, da stavbinska in posojilna društva praznuje- jo sedaj stoletnico, oziroma o- ficielno 3. jan. prihodnje leto.

Konvencije se je udeležil tu- di Harold Be'lman iz Anglije, ki je zastopal ondote zadruga te vrste. Tam piemore eno- samo stav. in pos. zvezno dru- štvo 140 milijonov delnic. Imo- vine ima \$250.000.000. Nahaja se v Londonu.

Prvo stavbinsko društvo v tej deželi je bilo ustanovljeno 3. jan. 1831 v Frankfurtu, Pa. Delegat iz Anglije je dejal, da je vesel našega napredka v tem času in nam želel večjega v bodoče.

Jugoslovansko stavbinsko in posojilno društvo je imelo 30. sept. to leto 362 delničarjev s 7.664 delnicami in \$372.125.47 imovine. Poteklih ali dozore- lih delnic je bilo tekom obse- ja društva 3.798, nanje izpla- čana vsota pa je znašala \$379.800. Ves čas posluje brez ne- priklík, vložniki dobe svoje pri- hranke točno, in imovina je varno naložena na prve uknji- žbe.

Dne 3. okt. je naše društvo izdalo 48. serijo delnic. Sloven- cem in ostalim Jugoslovancem

ga priporočamo. Urad dru- štva je na 2559 S. Central Park Ave. Joseph Steblaj, taj.

ALKOHOL NAŠ DEDNI SO- VRAZNIK.

Iz revije "Die Sozialistische Erziehung".

Neki funkcionar del dru- štva "Kinderfreunde" je po- zval otroke, da naj vsak na- piše na predloženi papir po en odgovor na vprašanje: "Zakaj so člani društva Kinderfreunde proti uživanju alkohola?"

Odgovori so se glasili:

1. Zato, ker alkohol podpira delavske nasprotnike.
2. Ker alkohol povzroča člo- veku slabost in bolezen.
3. Ker alkohol človeka lahko tira v blaznost.
4. Ker alkohol človeka po- živini.
5. Alkohol zadržuje napre- dek in slabji delavski razred.
6. Alkohol ustvarja nezmož- nost misliti.
7. Alkohol krajša človeku življenje.
8. Alkohol lahko zapelje člo- veka v zločin in umor.
9. Alkohol oropa človeku sa- mozavest.
10. Alkohol lahko uniči dru- žino, ako je oče pijanec.

(Zenski list.)

GREJTE S PLINOM

BODISI ENO, DVE, TRI IN VEČ SOB...

s pričujočo pečjo

GAS HEATROLA

\$10 POPUSTA
ZA VAŠO STARO PEČ, AKO JO
ZAMENJATE **TAKOJ!**

Sedaj je prilika, da se iznebite dela in za- prašenosti, ki jo povzročajo stare peči. Za- menjajte jih za udobno plinsko peč. Ta krasna Heatrola rabi plin za gorivo in od- daje veliko količino toplote — čiste zdrave gorkote po vašem stanovanju. Porablja le malo količino plina. Toplota, kadarkoli jo potrebujete — vse kar je treba, obrniti vijak ... in obratno kadar so vaše sobe za- dosti tople. Nobenega dima, nič saj, ne prahu. Izgleda kot kos lepega pohištva izdelanega iz mahogavine, enak barvi va- šega ostalega pohištva. Napravljen za ma- le domove in za velike stanovanjske hiše. Znižana cena za hišno uporabo.

\$5 TAKOJ, ostalo v teku leta.

Cena \$89.50, konektirano, manj \$10 na vašo staro peč, tako doplačate za Heatrola le ... **79.50**

The Peoples Gas Light & Coke Company

Logično mesto kjer si nabavite plinske potrebščine.

122 South Michigan Avenue

BOLJ BOSTE ZADOVOLJNI S PLINOM

Zadružna banka

Ljubljana, Jugoslavija,

V LASTNI HIŠI, MIKLOŠIČEVA CESTA 13, BLIZU GLAVNEGA KOLODVORJA, SE PRIPOROČA ROJAKOM V AMERIKI ZA VSE GOSPODARKE POSLE, ZLASTI:

- 1.) sprejema denar za hranilne vloge ali za tekoči račun proti najbližjemu obrestovanju.
- 2.) posreduje najcenejšo dostavo denarnih pošilk iz Amerike v domovino in obratno.
- 3.) posreduje v vseh gospodarskih zadevah hitro in po ceni.

Denar, ki se smerava poslati v staro domovino, naj se nakade na račun Zadružne banke na Amalgamated Bank of New York, 11-16 Union Square, New York, N. Y., istočasno naj se Zadružno banko o tem obvesti in naroči izplačilo. Naš upravni zastopnik za Ameriko je Joseph Menton, 15824 Normandy Ave., Detroit Mich. Obračajte se nanj.

Obračajte se v vseh bančnih poslih za stari kraj na Zadružno banko v Ljubljani.

Zelo primerna

božična darila

so knjige.

Razveselite z njimi svojce ali prijatelje. Cenik knjig je bil priobčen v Proletarcu prošli teden na 7. strani. Ako želite pri- izbiranju knjig, ki bi bile primerne v ta na- men, naše nasvete, nam sporočite.

DRAMA IN GLASBA

O "Savinem" koncertu

Spraviti delavski pevski zbor, ali katerokoli slovensko pevsko društvo v Chicago na višino prvotnega pevkega zbora, je bržkone težka naloga, ki še ni bila izvršena. V mislih imam namreč zbor, ki je močan po številu in po kakovosti ter izvežbanosti glasov.

Mnogi smo upali, da postane tak zbor "Sava" potem ko se je reorganizirala. Toda ima težkoče, ki jih povzročajo razni vzroki, in zato napredki niso tako nageli kakor bi ga ljubitelji petja želeli. Njeni koncerti, ki jih je dala po njenem pridruženju h klubu št. 1, so v splošnem vsi ugajali. Na vsakem je dala po nekaj točk, ki so bile res lepe, in pela je dobro tudi še nekaj težjih kompozicij, ki so dale udeležencem mnogo užitka.

Človek bi rad imel pred seboj izvežban zbor, ki bi štel vsaj kakih 40 pevcev in pevk. "Sava" jih še ne šteje toliko, je pa za njen napredek potrebno, da svoj zbor pomnoži, ako more, da osane vedno na enaki stopnji. Nekaj časa je šla naglo navzgor, dobila večje število pevcev in pevk izmed mladine, nato pa je nehala rasti. Na njenem koncertu v nedeljo 30. nov. smo videli, da ima le malo članov in članic izmed vrst tu rojene naše mladine. Temu je treba od pomoči. Pa tudi med priseljenci Slovenci je še marsikdo, ki ima veselje in zmožnost za petje, katere bi želeli v "Savinem" zboru.

Sporod njenega prošlega koncerta ni vseboval kake težke skladbe, vendar pa je bil za mešan program ljubko izbran in posrečen. Začel je s pesmijo "Mi vstajamo" (Aškerc-Jenko), ki jo je pel mešan zbor. Ni ji dal vsega potrebnega ognja, zato na avdijenci ni napravila večjega vtisa. Dasi to ni kaka Marseljeza, ima vseeno več sile v sebi kakor ga ji je dal zbor ob tej priliki.

Z veliko večjo sigurnostjo je zbor zapel "Naše gore" (H. Sattner) in za narodno pesem "Ena sama tiha roža". Tudi verček narodnih pesmi je bil priobčen predvajal.

"Prizor na vasi" (priredil Jacob Muha) je bil občinstvu zelo všeč. Fanteje in dekleta okrog miz, pa prepevajo in "jodlajo". Gostilničar je bil Fr. Udovich, natakarka Frances Vider, lahkoževček Andrew Miško, fant D. J. Lotrich in pevec Anton Medved. Kot solist je v tem prizoru v "Savinem" zboru prvi nastopil Anton Medved. Kadar dobi odersko sigurnost docela, bo prvotna moč. S svojim glasom je nam ugajal.

Splošno pozorost občinstva je vzbujal "lahkoževček", katerega je igral Andrew Miško. Pa ga je res igral. Še ko je sedel v sredi zbora, je že s svojo mimiko opozoril občinstvo nase, in to brez da bi se čem pretiraval. Igral je po svoje, dober, zbor je pel z njim navdušeno, ljudem pa je dal mnogo zabave.

Solista v tem prizoru je bila Frances Vider, ki poseduje lep sopran; njen part (solist) je bil D. J. Lotrich. Scenarija je bila lepa in lučni efekti dobri.

Nekje v sredi sporeda je imel svojih par točk trio (D. J. Lotrich, Louis Zele in John Kochevar), ki pa ni bil tako dober kot na enemu prejšnjih koncertov.

Filmske slike o Jugoslaviji in drugih zanimivih krajih Evrope, kakor je bilo oznanjeno v sporedu, niso bile v splošnem nič kaj zanimive, ker jih je bilo prvič premalo, drugi pa, ker so se nanašale največ na prošli izlet članov SNPJ. v stari kraj ter so imele reklamni značaj za Cunardovo družbo. Bile pa so na mestu zato, ker se je z njimi nekako pokrili čas od ure, ob kateri se ima pričeti program, pa do tedaj, ko se po navadi prične. Od 3. do pol štirih so ljudje še trumoma prihajali v dvorano, pa je bilo boljše, da smo gledali filme, namesto da bi šum novodolih motil pevce in avdijenco.

Precejšen del sporeda popoldne bi tvorili šubljivi nastopi, ki pa ni mogel dospeti pravočasno s svojega sobotnega koncerta v New Yorku. Prišel je šele pozno zvečer in pel nekaj narodnih pesmi sam, par pa skupno z moškim zborom milwaueškega "Napreja". Muzična mu je apilavdirala in ga pozdravljala. Na svoji popularnosti ne le da ni Tone Šubej po odhodu v stari kraj pa do povratka ničesar izgubil, nego še pridobil. Vidno je bilo to na "Naprejem" koncertu v Milwaukeeju in na "Savinem" v Chicagoju.

Zbor "Sava" je vodil Jacob Muha, zbor in soliste je spremljala na klavir Mary Muha, Subija pa Mary Owen. Spored sam je bil vreden vstopnice. Vrhutega se je razvila po končanem programu pesna in prosta zabava, ki je trajala ob obilni udeležbi do ponedelne ure — X.

Koncert "Svobode"

Detroit, Mich. — Vprašanje brezposelnosti je izginilo, kajti zdaj je za nezaposlene vse preskrbljeno, delo in jelo, če hočemo verjeti debelim naslovom in poročilom v kapitalističnem časopisu.

V teh tednih ima v listih od prve do zadnje strani prednost "Santa Claus". Kupi daril, veliko daril, kupi karkoli samo da se znebijo denarja, in ko storiš to, pa bo spet prosperiteta. Tako rešuje brezposelnost republikanci, demokratje, Salvation Army in dobroteljni zavodi.

Vprašanje, na katerega bi človek rad odgovoril, je, koliko časa bodo ljudje gluhi in slepi za zdravilo, s katerim lahko odpravijo take razmere.

Ne kaže pač drugega kakor da agitiramo dalje. Pri tem rabimo tudi razvedrila in svojemu krogu, katerega nam nudijo delavske organizacije. Soc. pevski zbor "Svoboda" priredi koncert, predstavo in po programu plesno zabavo v nedeljo 14. decembra ob 8. pop. v Slov. del. domu. Vstopnina je samo 50c.

V koncertnih točkah nastopi "Svoboda" z mešanim in ženskim zborom. Zapoje več novjših skladb, ki jih je dobil iz starih krajev in še niso bile predvajane na nobenem ameriškem slovenskem odru. Na sporedu je tudi humoristična igra iz kmečkega življenja. Zabave obilo za vse. Vstopnina je nizka, pridite vsi, da za nekaj časa pozabimo križe in težave. V gornji dvorani bo igral Homcov orkester, v spodnji pa R. Potočnik in A. Oepek. Za mlade jazz, za druge pa valček in polka. In bržkone tudi "povijer-danc", ki da tudi "pečlarjem" priliko dobiti poljub.

Anton Jurca.

Dramska predstava v Sheboyganu

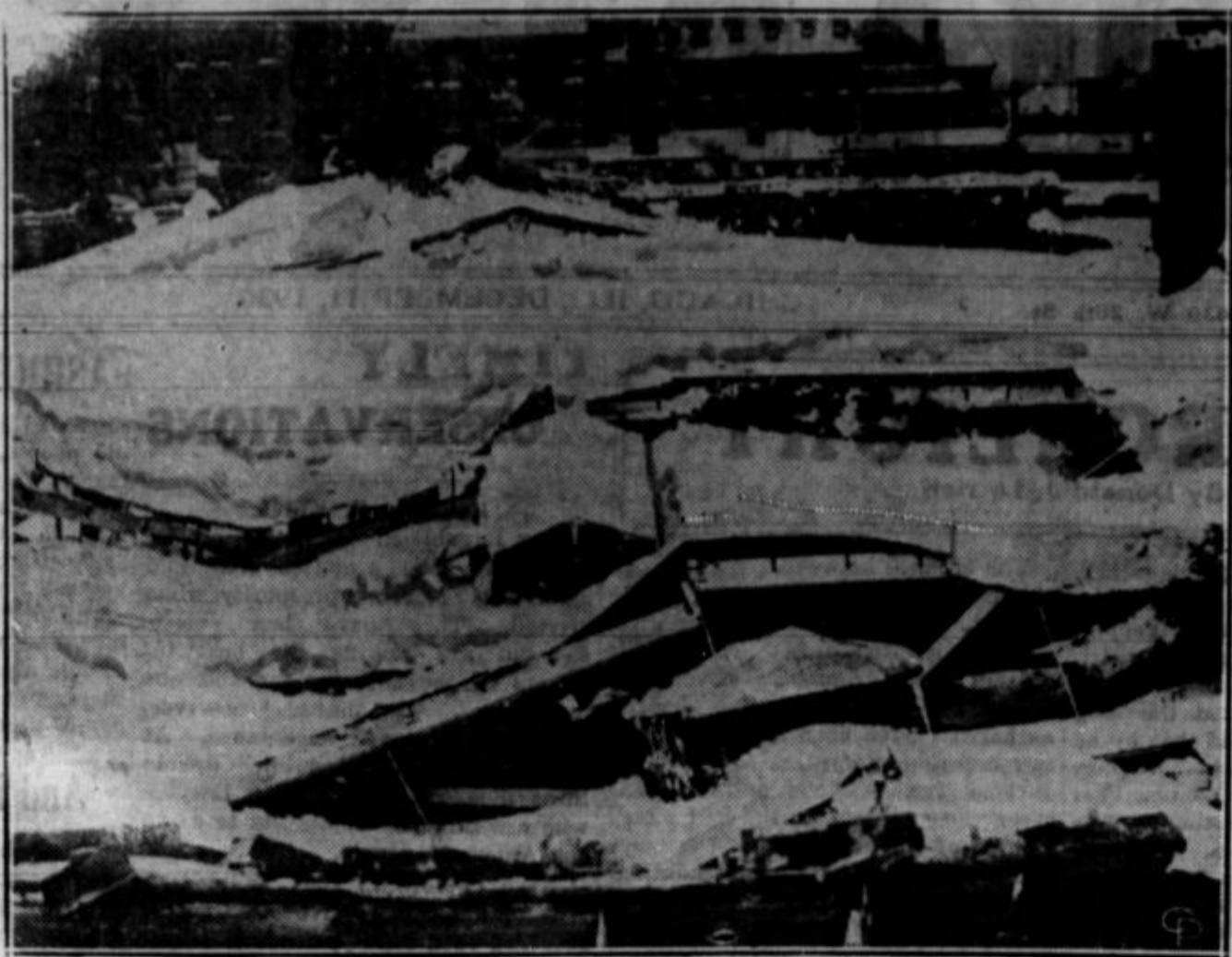
Sheboygan, Wis. — Dramski odsek kluba št. 235 JSZ. otvori letošnji dramski sezono z vzporedno trijezično dramsko veselico "Vdova Rošinka" v nedeljo zvečer 21. decembra v Fludernikovi dvorani.

Igro "Vdova Rošinka" merja ni potrebno opisovati. Povsod, kjer so jo vzporedili, se je občinstvu nadvse dopadala, in ponekod so jo morali na željo občinstva ponovljati.

"Vdova Rošinka" je komedija, katere nudi navzočemu občinstvu v resnici toliko zdravega humorja, kakor malokatera komedija ali veseligr, kar jih je slovenskega izvora.

Dramski odsek soc. kluba v Sheboyganu je z veliko poštrenovalnostjo preskrbel, da smo imeli v naši naselbini mnogo različnih predstav. Več težkih in obsežnih dram je valje tehničnim težkočam zelo dobro izvajal in za svoj trud in razvedrilo, ki ga je nudil, je žel priznanje občinstva. Tudi ob tej priliki nfu jamčimo, da je 25-letnica.

Prvi blizzard to jesen napravil mnogo neprilik in mraza

Nekaj dni pred Zlatvalnim dnem se je v Rocky Mountains pojavil prvi blizzard to jesen, ki je divjal skozi na vzhod in razširil mraz do Atlantika in daleč v južne države. Na sliki je mesto Trinidad, Colo., kjer je padlo 32 palcev snega. Zameti so ene ulice skoro čisto zakrili. Podrtja v nižjem delu slike je garaža, ki se je zrušila vso velike teže snega. Vlede zameto v so imeli vlaki velike zamude.

ga z vzporeditvijo "Vdova Rošinka" zadovoljimo v polni meri!

Opozorjamo: Kakor vse naše predstave v prošlosti, se bo tudi ta pričela točno ob določenem času, zdej ob 8. zvečer. Ker je zanimanje za "Vdovo Rošinko" veliko in prostor v dvorani omejen, priporočamo, da si nabavite vstopnice pravočasno v predprodaji. Pridite v dvorano zgodaj, da si zagotovite sedež po svoji izbiri.

V pojasnilo naj bo naglašeno, da se te igre v Sheboyganu v doglednem času ne bo ponovilo, ker ima naš dramski odsek za to sezono pripravljene več drugih dramskih del.

Več o tej naši predstavi bo v prihodnji številki tega lista.

Dramski odsek kluba št. 235 JSZ.

Petindvajsetletnica "Slovana" na Pullmanu

So. Chicago, Ill. — Praznovanje 25-letnice v sedanjih časih ni nič izrednega, za razna naša podporni društva namreč velpomembno, pa ne, ako praznuje 25-letnico svojega obstoja kako kulturno društvo v Ameriki. Številni pevski in dramski zbori so že bili ustanovljeni v raznih slovenskih naselbinah. Dokler so bili razmere ugodne, so po večini uspešno delovali, toda polagoma so drug za drugim pešali in izginili s površja; časih se je dobilo koga, ki je začel dregati in vzbujati zanimanje med zainteresiranimi osebami in društvo se je nato oživilo ali drugo ustanovilo, ter zopet širilo. Ko zmanjka vodilnih moči, zmanjka aktivnosti in ko ni aktivnost in ljudskega zanimanja, posledica: nov kulturni grob. Ta usoda je zadela že številne zborje, ki so se bavili z glasbo ali dramatikom. Prizadete niso bile samo manjše slovenske naselbine, temveč tudi večje, npr. Chicago, Cleveland, Milwaukee, New York itd.

Slovenskemu pevskemu zboru Slovana v Chicagoju je bila usoda mila. Dne 14. decembra praznuje svoje 25-letnice. Dasiiravno je zbor radi oslabilih pevskih moči, prazne blagajne, radi pomankanja pevovodje, radi različnih notranjih konfliktov in osebosti ter številnih drugih neprilik prišel večkrat v nevarnost razpada, se je vedno našlo toliko energije od strani nekaterih "strastnih" pevcev, da se je izkobilal iz težkoč, se ojačal z novimi močmi in nadaljeval s petjem. Slovana je danes porosen, da je najstarejši slovenski pevski zbor v Ameriki in edini slovenski zbor v Združenih državah, ki je dočkal svoj 25-letnico.

Slovana je bil ustanovljen dne 24. decembra 1905 kot moški zbor in kot tak je ostal do leta 1923, ko se je ustanovilo mešan zbor. Od tedaj naprej nastopa kot moški in mešani zbor. Oba števeta do 40 pevcev in pevk.

Rojake v Chicagoju in okolici se uljudno vabi, da prisostvujejo naši slavostni, ki se bo vršila v nedeljo 14. decembra popoldne in zvečer v Calumet Parku, 98. cesta in Michigan-sko jezero. Koncert prične točno ob 3. popoldne v veliki dvorani obširnega parkovega goslopija. Poleg Slovana, ki bo nastopil s 6 krasnimi pesmimi, sodelujejo tudi moški zbor France Prešeren in mešan zbor Lira iz Chicagoja, hrvaški moški zbor Gundulić in srbski mešan zbor Sloboda iz So. Chicagoja. Slovana se je potrudil, da bo nudil občinstvu poleg težkih koncertnih kompozicij tudi nekaj prav domačega. Med težjimi skladbami bo v So. Chicagoju prvič predvajala Schwabova kompozicija "Zlata kraljica Matjaža", nadalje K. Adamčev "Ples kralja Matjaža" ter živahno koncertno kolo "Se ena", tudi uglasbitev dr. Schwaba. "Lira" zapoje odlomke iz opere "Gorenjski slavec". Moški zbor Slovana bo uprizoril šaljivi prizor "Jurij Kranjčič pred sodnikom" izpod peresa znanega humorista Petra Zgaga.

Po koncertu se vrši v spodnji dvorani slavnostni banket. Pri koncertu in banketu svira koncertni orkester. Apelliramo na rojake, da si prederke vstopnice že v predprodaji. Vstopnina samo za koncert je 50c, za banket pa \$2.00; kdor kupi obe vstopnici skupaj, jih dobi za ceno \$2.00.

Čikazari, ne pozabite Slovanove 25-letnice dne 14. decembra! Mirko G. Kuhel.

Okrog 700 ljudi na priredbi YPSL

Chicago, Ill. — V Labor liceju na Kedzie in Ogden Ave. je imela prošle nedelje socialistična mladinska liga večjo prireditev, ki je doveljivo uspela. Zvečer se je je udeležilo okrog 700 ljudi, popoldne pa je bil posest mnogo manjši. Upton Sincclairjeva drama "The Machine" v treh dejanjih je vzporedil angleški dramski odsek kluba št. 1. Ta predstava je bila večerni del sporeda. Na popoldanskem je nastopil pevski zbor "Sava", nadalje tamburaški zbor srbskih sodrugov, ki so predvajali tudi kolo.

Režiser predstave je bil John Rak. Med govorniki je bil tudi eden indijski socialist. Poset od strani Slovencev je bil precejšen. — P. O.

Predavanje o Benjaminu Franklinu

Chicago, Ill. — V prostorih Jugoslovenskega Prosvetnega Udruženja na 1726 So. Racine Ave. se vrši v petek 12. dec. ob 8. zvečer predavanje. Tema, "Benjamin Franklin, The First Great American". Predavatelj bo J. S. Bjornson, profesor na Harrison High School v Chicagoju. Franklin bo predstavljal kot državnika, učenjaka in Sloveca, ki je radi svojih znanstvenih raziskovanj ter ekonomskih načel poznan po vsem svetu. Privredite svoje znanje in prijatelje. Vstop vsakemu prost.

Prva Jugoslovenska restavracija

DOMAČA KUHNJA

Otto and Jerry Miškovsky,

lastnika.

4047 W. 26th Street

Se priporoča Slovincem v poset

Obrambni sklad klubove "Zarje"

III. IZKAZ.

V obrambni fond pevkega zbora "Zarja", odsek kluba št. 27 JSZ, so prispevali

Detroit, Mich. — Klub št. 114 JSZ, \$15; nabrano na seji \$5.65; klub št. 115 JSZ \$10, skupaj \$30.65.

Waukegan, Ill. — Neimenovan \$5. Traunick, Mich. — Fr. Zagar \$1. Cleveland, O. — Carniola Tent No. 1288 of the Maccabees \$50.00; Neimenovan \$10; druš. "Slovan" št. 3 SDZ \$5; po \$2, John Bradač, John Zalel, Jos. Likar in Fr. Babich; po \$1, John Grile, Louis Landman in Ignac Smuk; Jos. Fajdiga 50c; Arton Vidmar 30c; John Tanko 25c, skupaj \$83.05.

Cleveland, O. — Nabrano na prireditvi klubove "Zarje" dne 27. nov.: Rudi Božeglav \$15; po \$5: L. Kulovec, F. Vidmar, J. Kunčič, F. Ziberna, Fr. Trebec, Jos. i. Josephina Maslo in Jos. Kunčič; po \$2, Fr. Barbič, John Lokar st., neimenovan in Anton Zeleznik; po \$1, Karl Ceh, Valentin Gorjup, Vincenc Jurman, John Kos, Math Bejanc, James Plemel, Jos. Zalar, Henry Kožuh, Fr. Kresc, Tone Podgoričan, Vinko Godina, Joseph Trebec, Andy Silla, Mary Silla, John Oblack, Louis Podpadec in neimenovan; po 50c, Jakob Hiti, prijatelj zasedke, Paul Zelle, Jos. Modic, Jakob Selan, Andrej Terkmar, Math Piller, Viktor Skok, Louis Petrovič, Louis Zgonik, Andy Bolle, Ignac Smuk, Joseph Matkič, Neimenovan, Arton Zeleznik in Frank Hafner; po 25c, neimenovan, Frank Muley in neimenovan, skupaj \$83.75.

Skupaj v tem izkazu \$203.45, prejšnji izkaz \$219.00, skupaj \$422.45.

Pojasnili k fondu. Od zbora "Zarje" se je ločila ena skupina pevcev, organizirala nov zbor in mu dala ime "Zarja", trede, da so oni večina in valed tega so zahtevali, da jim klubova "Zarja" prepusti ime, note, klavir in drugo imovino. Klubova "Zarja" teh zahtev ni mogla sprejeti, zato je ločena skupina vložila tožbo. Obravnava se je vršila pred sodnikom, ki je pristal republikanske stranke in je na glasu kot sovražen delavskim organizacijam. Vleze temu, da je vseje clevelandski in ostali slovenski javnosti znano, da je bila "Zarja" ustanovljena v klubu št. 27 in poslovala ves čas kot klubov zbor, je sodnik odločil v prid ločene skupine, kateri načeljuje, četudi neuradno, agitator republikanske stranke. Ne samo da sodnik zahteva, da klubova "Zarja" odstopi od svojega imena, nego je odločil da mora izročiti tudi note, kostume itd., poleg tega pa še \$355.52 v gotovini, in plačati bi morala seveda še vse sodne stroške. PROTI TEJ KRIVIČNI RAZSODBI je klubova "Zarja" vložila priziv, in ker so se gnotna sredstva kluba št. 27 izčrpala, sta zdaj klub ter njegov pevski zbor (originalna "Zarja") prisiljena, da zbirata prispevke v svoj obrambni sklad.

Pionirjeva domoča zabava

Chicago, Ill. — "Pioneer" št. 559 SNPJ, ki ima poslednje čase toliko ljubosumnih neprijateljev radi svoje velikega napredka, priredi v soboto 13. dec. domačo zabavo v Lawndale Masonic Temple na 23. cesti in Millard Ave. Vstopnice v predprodaji so po 25c, pri vratih 35c. Igral bo John Kochevarjev orkester.

Kdo ne priobčuje računov?

FOND, KI JIH BOLI.

Urednik franciskanskega "Am. Slovenca" ve, da mu v spovednici odpuste vsako laž. Zato neprenehoma laže. Zelo ga srbi fond JRZ. Trdi, da ne priobčuje računov. Vsako leto v dveh listih. JRZ je bila edina organizacija te vrste, ki je od vsega začetka priobčevala svoje račune.

Če bi bil urednik "A. S." pošten, bi rajše vprašal, zakaj ni so bili priobčevani računi Ju goslovanskega Vijeća, za katerega je delal njegov list in patri, zakaj jih ni priobčevala Narodna zveza, Slovenska liga itd. Ako že hoče govoriti o po krivem zapravljenih fondih, ima mnogo gradiva med svojimi ljudmi, ki niso polagali računov in jih ne mislijo. Namen pobožnega lista pri trošenju laži o fondu JRZ. je, da svoje čitatelje uveri o nepoštenosti socialistov. On ve, da laže, ampak si misli, da laže za koristi svete vere, pa dobi še odpustke namesto pokore. Če bo tudi sv. Peter tako radodaren, kadar se snide s tem grešnikom, je pa vprašanje.

Izjava Geo. Maslacha

Chicago, Ill. — Izjavljam, da sem bil vpisan med člane takozvanega "privedivačkov odbora" za proslavo obletnice osvoboditve in ujedinitve Jugoslovancev dne 30. nov. v Ashland auditoriju brez da bi kdo imel za to moje dovoljenje.

Izjavljam, da nisem prisostvoval niti eni seji tega "privedivačkov odbora"; nikogar nisem gooblastil, da me predstavlja in nobeno društvo me ni izbralo, da ga zastopam v imenovanem odboru.

Smatram, da ni častno niti pošteno, da gospoda v jugoslovanskem konzulatu ter njihovi pomagači uporabljajo za oglašanje svojih priredb imena poedincev brez da bi jih vprašali. Kakor moje, je verjetno, da so na ta način zapisali mnogo drugih imen, ljudje pa potem čitajo in mislijo, da pomagamo zraven.

George Maslach.

Ali rabite perje za blazine?

Pišite po vzorcu katere vam komur pošljemo ZASTONJ. Imamo tudi že spetovljene blazine. Za popolno zadovoljstvo jamčimo.

ALBERT STETZ FEATHER CO.

138 Passaic St., Passaic, N. J.

Martin Baretincic & Son

POGREBNI ZAVOD

324 Broad Street

Tel. 1475. JOHNSTOWN, PA.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN and SURGEON

Office hours at 3724 W. 26th Street

Tel. Crawford 2212.

1:30 — 3:30 — 6:30 — 8:30 Daily

at Hlavaty's Drug Store

1858 WEST 22ND ST.

4:30—6:00 p. m. daily.

Except Wed. and Sunday only by appointment.

Residence Tel.: Crawford 8440.

"New Leader"

angleški socialistični tednik.

Izhaja v New Yorku. Naročnina \$2 na leto, \$1 na pol leta.

Najboljše urejevanje angleški socialistični list v Ameriki. Mnogo slovenskih delavcev ga čita.

Naročite si ga tudi vi. Naročnino sanj sprejema "Proletarce".

FENCL'S

RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Tel. Crawford 1382.

Pristna in okusna domača jedila.

Cene zmerno. Postrežba točna.

SILVESTROVA ZABAVA

kluba št. 1 J. S. Z. CHICAGO, ILL.

v sredo 31. decembra Lawndale Masonic Temple

vogal S. Millard Ave. in 23. cesti.

VSTOPNICE V PREDPRODAJI 50c, PRI BLAGAJNI 75c.

IGRA JOHN KOHEVARJEV ORKESTER.

vsakemu zavoju

Trinerjevega grenkega vina

Za 6 kuponov dobite zastoj in poština prosto bodisi Liniment, Cough Sedative, Gargle ali Hand Lotion, Dental Cream, Talcum Powder, etc. To je ekonomija, ki pomeni za vas več kot pa en stenski koledar, katerega boste gotovo dobili od drugih trgovcev v vaši bližini. Joseph Triner Company se je odločila, da letos ne izda stenskega koledarja, pač pa da mesto tega nekaj več vrednega svojim prijateljem v teh dneh, ko je potrebna stroga ekonomija v nabavljanju potrebščin. Seveda mi upamo, da je depresija dosegla svoj konec in da se bodo razmere kmalu izboljšale. Ampak vi potrebujete poguma in energije že zdaj, valed tega morate preprečiti želodčne nerednosti, ki so najnevarnejše, ker vam erpajo življensko moč. TRINERJEVO GRENKO VINO je brezprimeren ojačevalec energije. Brez notranje čistosti ni zdravlja. Trinerjevo grenko vino očisti čreva, jih reši strupov, ki se zbirajo v zastankih, povrne prebavo in daje dober apetit. Z odpravo prebavnih nerednosti vam vedri um in izboljša moči. Imajte ga pri rokah in rabite ga redno pred jedjo trikrat dnevno.

Sedaj v 2 velikostih Ekonomično velik Nov mali (50c) zavoj

Einstein vs. Babbitts

Anticipating his visit to the United States, Albert Einstein has been receiving some interesting letters from American capitalists which have shocked the great scientist. Because of this he was seriously thinking of not leaving the Belgenland when it arrives in New York but remain abroad till it sails for Cuba.

Einstein has been offered tens of thousands of dollars by proprietors of haberdashery, disinfectants, toilet waters and other commodities for the use of his name in testifying to the virtues of these articles. "Is it not a sad commentary upon the commercialism and, I must add, the corruption of our time that business firm make these offers with no thought of wanting to insult me?" the scientist asked.

In that question he probes the "culture" of our ruling vulgarians. They do not have the slightest conception that in making these offers they offer an insult to a man of honor and integrity. They are so accustomed to dollarize everything they touch that they act on the theory that anything they want is for sale and that the only question involved is a cash consideration.

Our vulgarians talk of "American ideals" and are quick to resent the charge made by Marx decades ago and repeated by Socialists that our modern ruling classes have "resolved personal worth into exchange value" and that they have "left no other nexus between man and man than naked self interest, than callous cash payment." If the Einstein incident were exceptional one could pass it by but it accords with so much evidence that it merely confirms a general impression known to those who have made a study of American capitalism.

Einstein is entitled to our thanks for his rebuke. It is a dash of cold water in the faces of our smug Babbitts.—The New Leader.

Subsidizing Revolution in Russia

Professor Leonid Ramzin's testimony at his trial for treason in Moscow is of enormous importance. It does not establish a direct plot for open war by the capitalist nations on Russia. That would be dangerous for them. It is proof of a willingness on the part of the French government, secretly to subsidize and encourage revolution in Russia and to use Poland and Roumania as pawns in an attack on Russia. Apparently the French got cold feet on pushing this plot and whatever degree of complicity the English had in the matter according to Ramzin's statement was before the Labor government came to power. It is very important to hear what the governments concerned will say besides issuing blanket denials.

Meanwhile, it is the business of Socialist and labor forces the world over to make it plain that whatever criticism they have of Communist tactics in or out of Russia, the open or furtive encouragement of armed revolution or war against Russia on the part of Western governments is treason against the interests of humanity and against world peace. Professor Ramzin's testimony makes what I had thought was Russia's excessive fear of attack far more reasonable and largely justifies her in emphasizing the military elements of the five year plan. Since suspicion on both sides the Russian boundary makes war more likely we must do what we can to allay suspicion. A general embargo against Russia is not only bad economics but increases fear and suspicion. It is bad that Matthew Woll and others cannot see the difference between the Russian plan and serf labor. The Soviets do not conscript the workers and do seek to build up industry in the interest of the workers.

—Norman Thomas.

BEFORE AND AFTER

America exported 13,210 automobiles in the month of August this year.

That sounds like a good many, but don't gasp until we tell you that it exported 42,830 autos in the month of August, 1929.

The new tariff was not a law in August, 1929, when 42,830 autos were exported, but it was in full force in August, 1930, when the number tumbled down to 13,210.

This was 29,620 less.

And that's only one month.

The making of that many autos per month would give employment to quite a lot of men who are now condemned to walk the streets in search of jobs.

If all the workers essential to the running of industry can get together and realize their full identity of interest, both the political and industrial victory of labor is certain.—G. H. H. Cole.

SEARCHLIGHT

By Donald J. Lotrich

With various groups lending their abilities in one form or another the celebration of the Young Peoples Socialist League last Sunday was a complete success. "The Machine", a three act drama climaxed the long program. It must be said that by no means was this the best performance of the dramatists of our club. Yet the audience of 600 estimate was satisfied, so we were told. The program was held at the Labor Lyceum, 3200 Ogden Ave. Our Yugoslav comrades were well represented, both in the participation of the program as well as in attendance.

Last week's reports tell us that "Zarja" of club No. 27 JSF. scored a great triumph. With one of the severest snow storms Cleveland had ever seen, workers jammed into the Slovene National Home in Cleveland to express their faith and earnestness in the fight against the sectionists. It was a great moral triumph which will go a long way in telling the sectionists that our comrades are not alone. Predictions were that the hall would have never accommodated the audience had the weather been half decent.

There are three dates that our Chicago friends should not overlook. First, the Pioneer Home Party on Saturday evening Dec. 13. The Pioneers fear not number 13. They were organized on the 13th day of the month 5 years ago. A good time will be had. Johnny Kochevar's orchestra will play. It will be held at the Lawndale Masonic Temple (Lower hall). Admission is only 25 cents. Then we must not forget to attend the Xmas Party for SNPJ Juveniles, on Sunday Dec. 21, at the SNPJ Hall. Dancing will prevail in the evening to John Kochevar's orchestra.—The other announcement concerns all members of the Yugoslav Building and Loan Ass'n. The annual meeting is scheduled for Saturday Dec. 20, at the SNPJ Hall. Our Building and Loan has made a substantial gain in spite of the terrible conditions. It can do even better when good times return. Help to bring this about.

The American Family Almanac is out. In my estimation it is the best in technique I have ever seen. Quickly I turned page after page to note the well illustrated sections, the variety of stories, writeups and poems. Representation is select. Known personages cover every phase of interest to the Yugoslavs of this country. It will bid well to make new history for its publishers. The price is \$1.00 and it can honestly be recommended to our readers.

Federal forces have come to the assistance of our local government in ridding the city of crooks and gangsters. It is fortunate that the Federal government authorities are not as corrupt as our municipal politicians. There are some who are in earnest, who want the city cleaned but it is the old story all over,—some others object to it.

Our morning daily tells the Chicagoans that the government is not corrupt. The old American traditions are still sound even if Chicago, New York City and perhaps one or two others places have lost every human political decency. Our country has always been sound for the millionaires, or the rich, but our country has always been unsound for the poor, the destitute. It is just a question of which you wish to say. We believe this daily is responsible, at least in part for what has happened in Chicago. With its wide influence it could prevent much of the present dishonesty. But then their kind couldn't plunder the people so it does not prevent what is good for them. Yes, our papers are the mouthpiece of our inhabitants. Generally what they say goes. And the poor just merely bow their heads in accord.

FASCIST JUSTICE

A merchant in Italy has been sentenced to five months' hard labor and a fine 500 Lira for telling a joke against Fascism in a cafe! The public prosecutor had asked for a year's imprisonment.

Americanism: Weeping over the down-trodden in distant lands; wondering why the police don't arrest these "bums" who have no money.

Keeping at it brings success, and the prophets of returning "prosperity" are sure to hit it if they keep trying.

Election: A process by which a great guy is transformed into an awful flop.

The alliance between criminals and public officials is becoming more evident. Certain Chicago judges are still evading the direct charge of putting the criminals where they belong. Nevertheless the federal authorities have been able to convict two notorious gangsters for Federal Income Tax evasions and this has given some courage to the half baked judges of our city. Just the same many crimes, robberies and shootings are occurring every day and the suggestion of the former governor of Texas to declare martial law in Chicago and let the militia take care of the criminals has been ridiculed by our officials. It would be a great thing to rid Chicago of these undesirable and protect the honest citizenry. Until we have a change in the system we see no real hope or real cleaning.

Louder and Funnier

Contributor—Haw! Haw! That's a joke on you, printing that old wheeze of mine.

Editor—Haw! Haw! Haw! That's a joke on you; we don't pay any more.—Exch.

Common Sense

"Stop reaching across the table, Junior! Haven't you a tongue?"

"Yes, sir, but my arm is longer."—Colgate Banter.

NOT A BAD SUGGESTION

Joe—Oye, oye, I have worry.
Joe—What is it? Bad business?
Joe—No. Business could be worster.

Joe—Maybe, its your outgoing income tax?

Joe—Worsten dan dat.

Joe—What is it, den?

Joe—I came home late last night and found my wife in bed with malaria.

Joe—Well why didn't you kill the dog?

It might be worse. Cars kill as many in a year as the war did, but the survivors don't get a pension.

Well, suppose the highways do wear out. We'll still have the bond issues to remember them by.

Yeast is used to make concrete "rise", and some genius may yet discover that wheat can be used in place of gravel.

TIMELY OBSERVATIONS

By John F. Kutch.

Our Republican and Democratic politicians have promised time and again to restore prosperity when elected. They have been elected and are serving the best interests of the corporations and our "parasites". The masses, however, have been betrayed once more. At our polls the "blind public" uphold these hypocrites corporation lawyers who are hired by capitalists to serve the American people.

Never before in the annals of American history have the people suffered such misery, destitution and poverty. Unemployment is growing steadily; machinery is increasing the ever-growing industrial scrap heap. Capitalism, which has exploited us since its beginning for private gain, is the direct cause. Capitalism has driven thousands of men and women into crime, suicide, insanity and prostitution. It has thrown ten million men and women out of work for starvation wages. The old and bitter days of winter are here, what will be done to relieve the misery of our unfortunate? They have thrown away all semblances of pride and independence; they are reduced to a point of bitterness and desperation. Human beings are actually starving and have made up their minds to steal.

Hoover and his administration since elected proved a complete failure. They side-track and dally with problems, to deceive the American worker. Mr. Grundy paid a million dollars to help elect Mr. Hoover and now Mr. Grundy is being well repaid. Capitalism is that fast-decaying system. It is proved impracticable by our existing conditions. It is gradually bringing about its own downfall. Our duty therefore is to stress the world-wide movement of a working class which is protesting against the injustices of the capitalist system. We must bring forth our demands for a clean, honest and decent living for everyone.

Cazonsburg and vicinity is suffering just like other communities. The public has realized that some definite action must be taken to relieve the suffering of our people. What is our country coming to? A question that is heard quite often nowadays. Join the Socialist Party, work for it to the last and you and I will have full dinner pails, enough in the pocketbooks and not misery, poverty and destitution.

"Socialism is coming. The question is in what form, when, and how?"—Elbert Hubbard.

FASHIONS IN BARBARISM

"Some savage tribes kill off their old people, burying them alive, casting them into a river or by some other equally certain and terrible method. Only this can be said for such practice—the victims are dispatched quickly."

"In the United States thousands of men and women over seventy years of age are destitute. We do not kill them, but society, by neglect, condemns them to a miserable existence."

And Then He Blew Up!

Three boys entered a village confectionery. The rather gruff proprietor said to the first boy, "What do you want, buddy?" And the boy replied, "A dime's worth of bull's-eyes, please."

The old man climbed a ladder, brought down the jar that contained the bull's-eyes, made up the packet and returned the jar to the shelf. Then he asked the second boy what he wanted.

"A dime's worth of bull's-eyes, sir," was the answer.

"Why didn't you say so before?" said the old man, irritably, as he climbed up the ladder again. "Do you want a dime's worth of bull's-eyes, too?" he demanded glaring at "No sir," replied the latter.

The old man again brought down the jar, made up the second packet of bull's-eyes, restored the jar to the shelf, and once more put the ladder away.

"Well, my boy, and now what do you want?" he asked of the third boy.

"A nickel's worth of bull's-eyes, please."

True Prophecy

A traveling man calling on a new customer produced by mistake a snapshot of his fiancée instead of his business card. "That's the firm I represent," he said.

The customer examined the somewhat determined looking features of the young woman and returned the photograph remarking: "I'll bet you'll never be manager of that firm."

All For Art

Novelist—Unless my book sells I shall starve to death.

Publisher—Excellent idea. That would advertise the work splendidly.—Pathfinder.

You can't fool that congressional committee. It dismissed a witness when he said red politicians were as bad as America's.

THE SOCIALIST PARTY AT WORK

California

Because of the gigantic campaign put on by the California Socialists the first time in any year since the war, the comrades in that state feel justified in crowing. A mere recital of the things done gives ground for pride. Among other things, in Los Angeles, a large downtown store, which seated about 600 people was rented and several meetings a day were held in it. Two thousand windshield stickers were used as well as 3,000 placards for telegraph poles and windows and 4,000 label buttons. Four hundred thousand (400,000) pieces of literature were distributed and paid advertisements were carried in the daily press, explaining what Socialism is, causes of unemployment, etc. Hundreds of telephone calls and letters were received asking for more information and more literature and dozens of offers were received to help in the campaign. The Los Angeles Record, a liberal daily paper endorsed three candidates for the assembly, Wm. Busick, Alick Anderson and Thomas De Fabries. The Central Labor Council endorsed Busick. In spite of that fact that the Republicans found it impossible all during the campaign to get over 150 people to attend widely advertised rallies, offering free admission and plenty of free food, the Socialists were able to pack Trinity Auditorium with over 2,000 people at twenty-five and fifty cents admission, and took up a large voluntary collection besides. An increase of 250% over the 1928 vote for president was recorded and Busick gave the Republicans a scare by polling over 40% of the total vote caste in his district.

Kansas

In Wyandotte County alone several of the Socialist candidates received over 3,000 votes and H. M. Perkins, running for Senate, has begun to capitalize upon this good showing and has begun distribution of literature for the mayoralty campaign next year. Arkansas City comrades are following up two meetings they have had with outside speakers during the past few months and are meeting regularly every Friday evening to consolidate their forces and build up an organization for the '32 elections. Alva Graham, candidate for Justice of the State Supreme Court, polled 2,940 votes in Gowley County, containing Arkansas City, alone.

Oregon

From all sides come reports that Oregon has had the most exciting campaign for years. The Socialists increased their vote over 50% and Streiff, for Governor, ran second, and the candidate for State Labor Commissioner got 34,994 votes; while for Justice of the Supreme Court, the Socialist received 31,983 votes. For representatives, votes ran from 14,000 to 21,000, with 36,000 for the person elected. The newly elected Governor is the wealthiest merchant in the state and was elected on a platform about half of which was from the Socialist proposals.

Washington

Although the power trust was beaten in the past election its hold on libraries seems to have stiffened. The Seattle Public Library has removed all books favoring Socialism or by Socialist authors from its public shelves and have placed them in the stacks. The file numbers have been removed from the catalog and persons asking for the books so treated have been refused them. "The Cry for Justice," by Upton Sinclair was found, but a request for it to be issued to a citizen of Seattle, who held a card in the library, was refused. The matter was taken up with the library board and the card holder was advised that if he was not satisfied with the books on file, he could turn in his card. Undoubtedly this same trick will be played in other places thru the influence of the power trust and other anti-American organizations and the attempt must be met with the greatest publicity and resistance on the part of Socialists and sympathizers.

West Virginia Miners Victorious

The re-organized United Mine Workers of America, won a signal victory in its invasion of the feudal mining territory of Kelly's Creek, West Virginia, when the company recently, withdrew its wage cut and promised to put all strikers back to work by December 1. The strike was led by Adolph Germer, vice-president of the Springfield organization.

Swedish Socialists Capture Two Cities

In the municipal elections last month, the Swedish Social-Democratic Party captured an absolute majority; 32 seats out of 60 in Gothenburg, which was a gain of 7 seats, all at the expense of the Communists. In Malmo the party won 60.5 of the total votes, while the Communists lost 3% of their previous vote in 1926 and got 1% of the total Socialist vote. The Socialists now have 25 seats out of 54.

Seven Billions Sent Abroad

American corporations and business men have invested \$7,477,735,000 in foreign countries, according to a recent report of the Department of Commerce. Chief among the investments are manufacturing enterprises, the products of which compete with American-made products and will take away this country's foreign markets. Canada lead the list, with South America and Europe following.

LONG TRAINS

This is what the railway workers of the country are up against.

A Great Northern freight train of 176 cars, nearly two miles long, recently passed through Minnesota. A few years ago that number of cars would have been made up into about seven trains and would have required 35 men in the engine and train crews, instead of the five who operated the 176-car train. When the train stopped at a small station the engine was at the depot and the cabooses was so far back that the conductor hailed a passing motorist on the parallel highway and "hitched" a ride into town.—Cleveland Citizen.

ANOTHER 1930 HUNTING SEASON CASUALTY

